

ZAHİD SARITORPAQ

**üfürülmüş
çırağın
ruhu**

şeyrlər

ÜÇ SƏS, ÜÇ HƏRF- BİR ŞƏKİLÇİNİN POETİKLƏŞMİŞ MİFALOGİYASINDAN METAFİZİKASINA

Ey dadi bidad danəndə dəhan dərviş d.....

Yazsam ki, gedib- gedib Qaf dağının ardında Tibet lamalarının qocaları kimi oturuşmuş, oturmuş bir ermişə raslarsan –eşit, özün bil, ama inanma.

Yazar olsam əyər, bu dünyada gördüyün sonuncu bir quşcuğazın sənin ona qarşı diqqətindən bir an sonra indiyə kimi yediyi dənələrin içində sonuncu dənə onu ağır-ağır uçurdaraq göyün hankısa qatında səsinin bütün notlarını alıb bir eşqə dönüşdürəcək olursa, duy, inanma.

Yazmağa başlasam, bəs, hər zaman Qaf dağı ilə o quşun ağır-ağır uçub səsinin tonunu o ucalıqda dəyişərək itib eşqə dönüşdüyü nöqtə arasındakı məsafədə min illərin ən hicranlı, qəmkeş, cankeşləriylə ən qəddar alverini eləmişik, anlamış ol da, inanma. Nəyə lazım, təki, təki inanma, qafil. Onsuz da gerisi həp bizlikdir. Ama bu alverimizdəki hallalığımız heç görünmədi. O zətən görünməmək naminə hallalığ haqqını tamamladı. Həm də əsrlərdir üzünən, görünənən, toxuna biləcəyimiz bir işvəylə, ədayla halalımızı tamamlayan bir haramçılığımız da olmamış deyil. O isə yad ritimlər, dillər, sözlər ha sözlər, ibarələr, təfəkkürlərdir bildiyim.

Bu gün son 200 ilə yaxındır darmadağın olmuş bir ədəbi heysiyyət, bütövlük indi yenidən, bir az da özümüzünkü şəklində bərpa olunur. Bu pərpaçılar içərisində günümüzün “şirvanlardan” sözünü bu cür səslənişlə, artıq hardasa bir ritmlə sehirləyib yaza biləcək bir Zahid Sarıtorpağımız var. Himalaydan, Şirvandan demir daha bu ritim. Şirvanlardan, Himalaylardan, Təbrizlərdən deyir. Bu isə yazıdan çıxmaqdır, qənaətimcəvə. Həddini aşmaq deyil də, sınırı keçməkdir. Çünki bəlli sınırların ötəsində bizlərə məxsus bir özgə sınırların sızıldadığının fərqi varacaq dərəcədə ritimləşməyin aqibəti gətirib yazıya qənim kəsilməyə çıxarır. Buna yazdı deməzlər, buna söylədi derlər. Yazıya tuta biləcəyimiz divanlar hesabına ədəbi ərazilərimizdən mənəvi, ordan da bir keçidlə mədəni ərazilərə adlamağımız gerçəkləşib zaman –zaman. Sizlər bunu yaxşı bilərsiniz, bizim ölkə, dövlət ərazilərimiz bəhs etdiyimiz həmə o ritmin, divan tutulan yazıların, söyləmələrin, nəhayət ədəbi-bədi risqlərin hesabına, hədlərimizi aşmağın bahasına hasilə gəlib. Mən şəxsən bu oluşan, dəyərlənib bütövləşən, bizlərə sonucda qismət olan o varidatın, bu ölkəniün, mədəniyyətin köklərindəki o halallıqların hesabına ayaqüstə durduğumuzun fərqi olma-ola sonsuz fəxarət duyduqca cezbə bərabər duyğularım hislərimə qahmar çıxır. Niyə, bilirsinizmi, məhz o halal, erkəkçə kökündə, bünyəsində, ruhunda öz ritmlərimiz uyuyan, yeri gəldiyində hayqırtıya dönüşən o ritimlərin fərasətindən heç də geri qalmayan yükünü, nazını əsrlərdir çəkməkdən doymadığımız metafizik bir təfəkkürlə yoğrulmuş mənə, söz, yazı mərdanəliyinə sahib çıxıb, onu sonra da qismətimizə yazmağımıza, yaza bilmə bəsirətimizə görə. Mən bu cür danışmasam, bu gün bəhs etdiyim, haqqında uladığım ədəbiyyatın qırılmış, yenidən bərpa olunması, davam etdirilməsinin mahiyyəti bəlkə də qapalı qalacaqdı, o zaman Zahidin yazılarından danışmağa, şəxsən mənə görə, heç bir anlamı qalmazdı.

Mən sadəcə bu gün 80-ci illərdən sonra ədəbiyyatımızda az da olsa, qəribə bir dönüşün könül istəyən tərəfə meyillənməsini təbimi, yoxsa bilincli şəkildə baş verməsini anlamağa çalışıram. Haqqında danışdığım son iki yüz illik ədəbiyyatın yasaq meyvələrinin nəticəsində lütlənməyə başlayaraq, türklər demiş, avrad yerlərimiz görünməyə başladı. Bu görünən yerlərimizin utancından ədəbi təfəkkürümüzdə eyniləşmə prosesi öz öldürücü reaksiyasını tamamlamaqdan geri qalmadı. Çoxları anlamadı, yaxud anlamaq istəmədi, nədən Azərbaycan türk şeiri birdən- birə qadın nəfəsinin nəzarəti altındaymış kimi bir havayla

doldu. Bu mənim fikrimdir. Azərbaycan şeiri elə bil bir qadın tərəfindən yazılmağa başladı. Niyə bilirsinizmi, eyni, yanlış təfəkkürün hegomonluğuna, monopoliyasına girdiyi, girdirildiyi üçün. Zahid Sarıtorpağın şeiri kişi, yeni zehniyyət, təfəkkür şeiridir. Həm ordakı özəl, şaire məxsus ritmi izləyin, həm də o ritmə aludə olub, inanıb, həm də gerçəkdən, doğru da yaparaq gələn, üzə çıxan, dışa vuran şeirin mətin olaraq təfəkkür istiqamətinə diqqət kəsilin. 80-ci illərdən şeirlərini izlədiyim Zahid bəy məndən hardasa 12 yaş böyükdür. Yəni hardasa 12 ritm ... o dönmə şeirləri mifoloji çalarlar üzərində köklənmişdi. Onda ən çox işlənən obrazlar, at, quş, su, su pərisi, göyərçin, haqq qapısı, gül, v.s. Bütün bu detallar onun şeirlərində mifoloji qaynaqdan ecazlanırdı. Hətta gül obrazı belə. Aradan illər keçdi. Zahidin şeirləri mifoloji, nağıl elementlərini eyni ritimlə digər doğma bir təfəkkürə transfer edə bildi. Ama bunu süni yapmadı. Bunu etmək üçün illərini qurban verdi. Gündə başşqaları kimi "irfan şeiri" yazıb şahın ala qapısından asmadı. Ümumiyyətlə, mən o qənaətdəyəm, poeziyada mifoloji qaynaqdan düzgün istifadə etməyi bacaran şair, günlərin bir günü gec də olsa, gəlib irfan-təsəvvüfün qaynağına çıxır. Məncə Zahid şeirdə bu bədii prinsipə əməl edilən tək şairlərdimizdəndir.

***

***

Mənim onun yaradıcılığı ilə hesablaşmadığım bəzi məqamlar da var, sözsüz. Məqsəd bu olmadığından, istəyirəm fikrimizi əsasən Zahidin şeirlərinin mahiyyətinə, həm də bugünkü ədəbiyyatımıza verdiyi töhfəsinə yönəldəm.

Qayıdaq əvvələ. Mən Şirvanlardan, Himalaylardan, Təbrizlərdən başladım, qafil. Bu başlanğıc həm də mənə görə Zahidin, həm də zahidin başlanğıcıdır. Bura-başlanğıclar bizimdir. Zahidin, həm də zahidin oralarda nə işi, ora bilincimi varıb, yoxsa yol gətirib çıxarıb kimi suallarla qafanızın uçqunlarına titrəşimlər sala bilərsiniz. Bir də gördün yazdım da, gedib- gedib Qaf dağının ardında bir oturmuş ermişə rast dəlmək istəyən, sən demə Şirvanlara, Himalaylara, Təbrizlərə gedib çıxıb. Qaf dağı sözün poetik səhrasının bitməz yolçuluğunda Şirvanlar, Təbrizlər kimi təcəlla eləyib. Bu təfəkkür sistemindən anlayışı olmayanlar ömrübillah bu məsələlərin nə olduğundan xəbərsiz -ətərsiz dünyadan gedəcəklər. Adam var, 30 kitab yazıb, yazdıqlarının mahiyyətini heç vaxt dəqiq bilmir. Adam da var tutulur, həbs olunur, 15 il yatıb çıxır, ama ölənə dək bilmir ki, doğrudan da, onu nə üstə tutublar, suçunu dəqiqləşdirməyə dəhşətli dərəcədə zorlanır. İndi bizim ədəbiyyatımız bu günlərini, bu hallarını yaşayır.

Ama Himalaylar, Şirvanlar, Təbrizlər yeni deyil, bu bir Osmanlıca türkcəsinin gərəkdirdiyi qaydadır. Bizim türkcəmizdə sadəcə bu sözlərin yazılışı, deyilişi o qədər kəşfdir, desəm duruxarsınız. Üstəlik tamami ilə fərqli mənə, anlam kəsb edir. Bu mədəniyyətə çox şeylər şeir vasitəsi ilə daxil oldu. Şair bunun üçün də lazımdır həm də. Zahid, zahid-lik lazımdır. O, şairliyi yaşadır. Bu gün şairliyi öldürən minlərin milyonların içərisində, Zahid həm şeiri, həm Azərbaycan şeirini həm də şairliyi qoruyub gələcəyə sağlam ötürənlərdən biridir.

***

***

****

bir bax

*İçinin rumlarında qılıncını öpdürürkən haqsızlara
üzünü tərsə çevirdikdə aynası duruldumu təbrizlərin
şirvanlara səpələnmiş dəviş təkyələrində sönən ariflərin
başları üstündən hal kimi keçdimi çərxi-fələyin burulan zikri
sən içinin baykallarında ölmüş qu quşu kimi sulara sərilməmiş
yıxılmış yelkən kimi qanadları gərilməmiş nisgilləri
sıxdınmi üzünə dönməzliyini kərbəllərinə yetişincə*

Əsas məsələyə gəlməyimizi istəyirəm. Markes müsahibələrinin birində “YÜZ IL TƏNHALIQDA” romanı ilə bağlı ona verilmiş sualları cavablarkən son dərəcə şərq mətinləri üçün önəm kəsb edən maraqlı bir nöqtəyə toxunur. Yazar iddia edir (ki), bu nəhəg romanı mətnin daxilindəki bir sözün enerjisi, ecazi ilə qələmə almışam. Bu əsərin mahiyyəti, ecazi o bir tək sözün bətnində yaşayır, yerləşir. Nəyi qəst edirəm əslində. Məncə Zahidin bütün yaradıcılığı, bütün şeirləri bu sözləri ilə kimlik qazanıb, varlığını açmaq şansını sənətə sunar, təqdim edir. Yuxarıdakı şeir parçasına diqqət edin. Təbrizlərin, Şirvanların, Baykalların, Kərbələlərin....sir burdadır, yazarın bunca yaşamı, bunca yaradıcılığında sehir burda-bu sözlərin yazılışı, deyilişi zamanı qazandığı mənə tutumunda özünü öncə qazanır, sonra da qoruyur. Məncə, yazıları belə bir düstura uymayan yazarın yaradıcılıq gücü şübhəyə layiqdir. Bunu yaradıcılıq testi də saymaq mümkün.

Dilimizdə **lar** şəkilçisi heç zaman bu qədər möhtəşəmlik, sözə, mənaya iddialı şəkildə səy göstərib, cəhd etməmişdir. Üç səs, üç hərf-bir şəkilçinin bir yazarın yaradıcılığına oturduğu edəbi-bədii- poetik metafizikanın heyrət doğuracaq dərəcədə dilimizin, ideyalarımızın, düşüncələrimizin, duyğularımızın məğzinə işıq tutub, yön verməsi... bu **lar** şəkilçisi mənə Türk şeirindən tanışdır. Türk şeir dili içərisində **lar** şəkilçisi bu qədər mənə təfəkkür aşılacaq güclə təsir edə bilməmişdir. Bizim ləhcəmizdə, o da ola şeirdə bu **lar** şəkilçisi bütün sınırlarını, sərhədlərini mətinlərin, kitabların, ideolojilərin sərhəddinə qədər poetik gücümüzü götürməyi bacardı. Ona görə də bəziləri türk dillərinin qarşılıqlı bir-birlərindən yararlanarkən, dilin necə də böyük ərazi genişliyi qazandığının fərqi varmamaları, bizləri gecikdirir.

Bir şeirin daxilində bir şəkilçi hansı oyunlardan çıxıb bir kitablıq ideologiyaların, anlayışların əsrlərdə aydınlıq gətirə bilməyəcəyi, bizi ayaqüstə tutmağı bacaran ruhsal mədəniyyətimizin varlığına cəsarətlə tab gətirəcək dərəcədə nişan vermə heysiyyətinin doğmalığı qazanması....aha budur gözə görünməz mənaların, ritmlərin geniş, min illərlik səhrasının günc-bucağında gözdən-könüldən iraq, çəkingənliyə öyrəşdirilmiş bir şəkilçi, onun şəriyyətlə mədəniyyətin özülünə yol alan səriştəsi...

İmza: Xanəmir Telmanoğlu

GÜCÜNƏ GÖRƏDİ HAMININ YÜKÜ

...Dedilər bu topluya «*Müəllifdən*» başlığı altında nəse bir şey yaz, qoy bilsinlər ilk kitabın nəyə görə bu qədər gecikib. Üç dəfə cəhd elədim. Hər dəfə də intihar öncəsi yazılmış məktuba bənzər bir şey alındı. Düzü, ürəyimə pis gəldi. Vaz keçdim. Nə yazasıydım axı? Yazasıydım iddialı deyiləm, bunu bilən bilir, o hiss mənə yaddır; iddialı olanın birinci kitabı ömrünün əlli ikinci ilində işıqlığa çıxmaz. Yazasıydım qütbətlərdə keçdi ömrüm – bundan kimə nə; zaman üzüqara, mən üzüyola, lap Dədə Aşiq demişkən «düşmən qəvi, tale zəbun». Yaradıcılıq taleyimlə bağlı nəyə görə, kimisə qınamağa başlasam söhbət uzun çəkər. Belə götürək; heç bir səbəb yoxdu, qədərım budu.

Bu da kitab... İndi necə olacaq? Şeirləri dərc olunanda sevinə bilməyən, əksinə üzülərək peşman olan, tərif eşidəndə çox vaxt səmimi olmadığını düşünən birisinin günü göy əskiyə düyülər yəqin... Nigarançılığımın axıra qədər dərk eləyə bilmədiyim bir səbəbi də bu yazıların doğrudan da nə vaxtsa, kiməsə intihar öncəsi yazılmış bir məktub təsiri bağışlayacağıının fərqiində olmağıdır. Amma bilən bilir, mən Allah adamıyam.

Üslubca bir qədər fərqli, ruhuna, nəfəsinə görə, demək olar, eyni olan bu yazıların çoxunu hissələrimin və qafilliyimin qat-qat güclü olduğu gəncliyimdə yazmışam, keçən keçsin günahımdan...

Bu şeirləri sevdaların çox-çox uzaqlardan gələn canlı və saralmış məktublarına oxşadan da tapılar. Amma nə bilim.

Bütün çırıntıların Səs, Zaman, Məkan üçbucağında Sözü çevrilməsi şeirə baxışımı zaman-zaman dəyişir. Səsin Sahibi məlum, Zamanın Sahibi məlum, Məkanın Sahibi məlum. Sözü yiyəsi isə Odur. Bəs onda biz kimik? Odur ki, hərdən biz yazarların kimin daş-qaşı ilə «beş daş» oynadığımızı düşünəndə az qalır alınma soyuq tər gələ...

Bu yazını Allahın mübarək günlərindən birində - Cümə günü yazıram. Hər şeyi Onun adıyla başlayıb Onun adıyla da bitirmək missiyam davam edir: şeiri də, ömrü də, qismət olsa elə ölümü də...

Yazdıqlarımın çoxu bir çəkimlik ah kimi qısadır, son nəfəs kimi qısa... Amma bu şeirlərin qopub gəldiyi içimin löhrəmlərində Çöllər çox-çox geniş, Yollar çox-çox uzundur. Obrazlı desək, bir topa xəzəl kimi yandırıb bəyaz tüstüsündən yelkənlər tikərək axirətə sarı qoşduğum ömrün fani günlərinin hesabına içimi bacardığım qədər metamarfozlardan qoruya bilmişəm. İcimdə ikili həyat sürməmişəm, şükür... Nəticəsi də budur.

Gücünə görədi hamının yükü. Hamının gücü sevgisinə görədi...

Uzun illərdi, elə bil bir səs mənə deyir: «qapılar ağırdısa, açıb-örtməkdən yorulacaqsan. Yoruldunsa kitabı ört. Kitabı ört, hər iki əlini yarıya qədər büküb, lap uşaqlıqdakı kimi, qulaqlarına qapa, sonra gözlərini yumaraq əllərinin içindən gələn sirli səsi dinlə. Eşitdiyin Çərxi-fələyin səsi deyil, yox, keçib gəldiyin Boşluqlarda yalquzaqlaşmış rüzgarların kədərli ulartısı da deyil, qorxma. Geriyə yollar qapalıdı onsuz da...» Bəlkə doğrudan da elədir, Sevgili Oxucu. Örtəkmi bu kitabı? Yumaqmi gözlərimizi? Bəlkə iş-işdən keçməmiş kəsək kəndiri? Kəsək, qoy düşsün. Nə qədər ki, fərqiindəyik, kəsək, qoy düşsün. Amma gözlərimizi açanda intihar etmək istəyən birisinin kəndirinin kəsildiyini yox, təzəcə doğulmuş bir körpənin göbəyinin kəsildiyini görsək, onda açaq təzədən qapıları, açaq kitabı, inanaq ki, yanılmamışıq, axtardığımızı, tapmışıq. Məktub-filan, kəndir-zad boş şeydi. Hər şey Sözdən başlayır - qulu olduğumuz, əsiri olduğumuz, gündə neçə yol Cəllad Kötüyü önünə gətirilmiş kimi qolları bağlı önünə gətirildiyimiz, diz çöküb fərmanını dinlədiyimiz Sözdən.

Sözün yiyəsi Odur.

Onun adıyla bitirirəm bu yazını.

Bu kitabı Onun adıyla başlayıram.

Allah böyükdür. Həmd olsun Ona.

19. 12. 2008

qumruları süslənən bu bağçanın sahibi
topuğunacan şəhli bir sabahın quludu

* * *

*bu soyuq daş hücrənin
yolları çoxdan bağlıdı
qıfılsız olan göyün üzüdü bircə
ayrılıq tutub onu da
pərvanənin cüt qanadı
Tanrı yazanı nə bilir
birini od yandıranda
o biri dirişkən ölür elə*

ÖMÜR BİR AYIN KİMİ BİTƏR

ömür bir ayin kimi bitər hərgah
zikrinə qoşulmağa nəfəsi çatmaz kimsənin

gün yalamış qar kimi
ləhləyər göyün aydınlığına qaraçuxası yatmış ömür
amma dibində üzüldüyü gül kolundan xəbəri olmaz

faniliyin çılpaq dabanlarından
tikanlarını təmizləməyə çalışırkən bir əzilmiş gül kolunun
ayin kimi bitər hər şey

ömür bir ayin kimi bitər hərgah
birinin ovcunda gül ləçəyi
birinin ovcunda gül tikanı bitər
Son Sözü «Su!..» olması
hələ heç nə demək deyil
sözün şərbəti boğazları göynətməz
qələmi şəkər qamışından olsa belə yazanın

bir ayin kimi bitər hər şey

AYNASI QIRILMIŞ UMUDLARIN YAZISI

çayırı qurumuş çöllərin tozunu qopara-qopara
nə vaxtsa bu məmləkətdən göylərə çəkilmiş
vəhşi ayğırın ürək ilxısı
bir gün yenərsə yuxularına bəyaz qanadlarını çırpa-çırpa
oyanıb küfrə bələrsənsə bu zati çürük gərdişi
o zaman əmin ol
içində aynası qırılıb demək qədərsiz bir umudun

özü özünü ağlamağı bacarmayanlara
özgəsi güləndə haqq olur derlər
amma bu sadə düsturun son ucunda nə durduğunu
kim bilir

abidindən zahidindən kar aşmaz bu gərdişin
ən imanlı dərvişin də eşqi dışa vurmursa
qoynundakı qızıl almaya yüz dua üfürsən
bircəciyi irişməz haqqa

amma
bu məmləkət dediyin də bir udum hava deyil
çəkəsən içinə süsləyəsən sevdalarında
sonra da Vida Günü bir son nəfəs kimi qaytarasan dünyaya

çox dolaşdım qürbətləri

harda olsam acıları ətçə bir quş balası kimi
dimdiklədi ürəyimin infarktını
amma öldürmədi
ələmlərə tikdi məni

ətçə bir quş balasının dimdiylə
çevrilirsə ömrün varağı ağdan qaraya
gözləməyə dəyər yəqin
qaradan ağa nə aparacaq adamı

yoxsa yuxu yiyəsinin ödü qopar içəridə
vəhşi ayğırların ürkək ilxısı
çollərin tozunu qoparanacan

BÜTÜN QAFİLLƏRİN QIFILLARINI AÇSIN TANRI

canım qurtulmaz bu qafil tünlüyündən
bütün qafillərin qəflətini yaşayıram minacatımda

artıq içimin işıqlarını söndürmədən çıxıram qələbəliklərə
məğlub qaranlıqların üstündə ölü üzünün son şəfəqi kimi titrəyir
mənim miskin qələbəm
mən fateh deyiləm yox
qalib də deyiləm heç
bütün məğrurların məzlumluğunu yaşayıram minacatımda

Həzrəti-İsa olmadığımı bilsəm belə
fəsil-fəsil açılır solur içimdə
dənizin üstüylə yürüyüb getmək istəyim
suların əsmər paklığı «gəl...» deməkdən yorulmaz
mən «gəlirəm...» deməkdən
amma yol hanı
bütün yolçuların yolsuzluğunu yaşayıram minacatımda

ayaqlarına dolaşmış sapları
çözə bilməyən çöl göyərçinləri
gec-tez şikəst olurlar
böyüdükcə sıxılır
sıxıldıqca üzülür
düşür zərif caynaqları
eyni durumdadır ruhum
bu qafil çözümsüzlüyündən nələri itirdiyimi
bir mən bilirəm
bir O
bütün itirdiklərimin mənə yetirdiklərini yaşayıram minacatımda

kimə gerekmiş belə
Gülündən bal çəkilən
balından dərdlər çürüyən bir dünyada

döyüşçü paltarı kimi
 ala-bula günlərə bürünüb daldalanmaq
 şiresinin çəkilecəyindənmi qorxur bu Gül - əsla
 dərdinin çürüyəcəyindənmi qorxur bu can - yox
 yazısındanmi qorxur bu alın
 bütün yazılanların yozulanlarını yaşayıram minacatımda

heç şübhəsiz
 gözündə qafil surəti
 qulağında qafil səsi
 əli bir qafil ovcunda
 ölən
 kafir mislindədi
 bütün kafirlərin küfrlərini daşıyıram səbrimin küreyində
 bütün qafillərin qifillərini açsın Tanrı

TAXÇADA ÇIRAĞI QALAN AŞIQDI

umduğu baqıdən
 bir işarə gələrsə dürlü-dürlü
 Qul ölməyə yer gəzərsə
 arılar Gülü tərk edər

müridlər pir üstə gələr
 sirr üstə gələr ariflər
 qopub gündüzdən-gecədən
 piri sultanı köç edən
 Qul ölməyə yer gəzərsə
 arılar tərk edər Gülü

xirqəsinə bürüsələr
 güzgü tutsalar üzünə
 yer üzünə soraq düşsə:
 yer axtarır ölməyə Qul
 arılar tərk edər Gülü

taxçada çırağı qalan aşıqdi
 BİRə doğru səyyah olan aşıqdi
 Can Bazarında şah olan Quldu Qul
 ölməyə yer axtarırsa Aşıqdi

arılar tərk edər Gülü
 bir sevgili işarədən

CAN SÖZ

de
 gün batdığı yerdəncə qəfil doğanda
 üstümüzə tüstüsüz alov və alovsuz tüstü göndəriləndə

iki bulaq qaynaya-qaynaya quruyanda
 budaqları altından çaylar axan
 ağaclarımız yaşıl-yaşıl solanda
 iki rükət sübh duası qaranlığa dirənəndə
 qanadlarımızın işığa çıxan kimi əriyib töküldüyü yerdə
 üzü üstə çevrilən dəniz
 yun kimi didilən dağlar boşluqlara töküləndə
 dərdinə doğranan aşiq
 eşqinə qəltan olub da sönəndə
 içimizdən kimsə Söz tapacaqmı ola
 Baş Suala

de
 quş kimi uçacaqmı Sözlər könlümüzün göyündə
 Sözlər quşlara quşlar Sözlərə çırpılaraq
 lələklərini tökə-tökə
 hara enəcəklər pünhan-pünhan

de
 quşlar qeybin müridləri
 Sözsə Sözdür

əvvəl- axır
 şan arıya qalmaz aparılar de
 can aşiqə qalmaz tapşırırlar de
 göy qübbəsi də quşlara qalmaz
 quşlar sonu yerdə tapar

de
 arının ölümü güldə dilənər eşq üzündən
 aşıqın ölümü eşqdə dilənər gül üzündən
 Arı da Aşiq də Quşlar da Gül də
 bir Canın çəmbərində süslənər
 hər şey beləcə alar qiymətini
 bircə
 mataha minən Söz olmaz bu Can Bazarında
 dodağının çatdağından
 qan deyəndə qan sızan Söz
 bal deyəndə bal sızan Söz
 quşlar qeybin müridləridir deyəndə
 udan Söz uduzan Söz
 bu Can Bazarında
 sənə ayrılan köşk boş qalar Qiyamətəcən
 arını gül ömrünə bal kimi ölümle yazan Söz
 aşıqi ol əmrinə gül kimi omürlə yazan Söz
 batil ömrümüzü Candan
 dar ağacından asırmış kimi
 uf demədən asan Söz
 can-can,
 can Söz

BİR MƏN İKİYƏ DÖNSƏM

Sərxoş gedən qafil keçən
 tozlu yola
 quş dimdiyindən düşmüş
 qapqara bir üzüm giləsinə
 qarışqalar daraşmış
 yanağındakı nöqtə boyda
 gün işığı toza bulaşmış
 nöqtə boyda gün işığı sərxoş
 qarışqaların ən zirəyi ən zirəyi qafil
 həmin nöqtəni sorur bayaqdan
 həmin nöqtə bir idi iki oldu
 sərxoş gözün giləsində qafil gözün giləsində
 birdən ikiyə qafil birdən ikiyə sərxoş
 dupduru idi qafil toza bulaşdı sərxoş
 aparılır aparılır tozlu- torpaqlı
 mən də gəlsəm
 bir mən ikiyə dönsəm
 yarı işıqlı yarı bulanıq sərxoş
 yarı bulanıq yarı işıqlı qafil
 sən qafilsən sən sərxoşsan
 bir idim ikiyə gəldim sən kimisi
 sərxoş bir quş dimdiyindən
 Allah sənə dəyməsin yazıqsan
 bir idim ikiyə gəldim sən kimisi
 qaldır yerdən qadir yerə
 qadir yerə adil yerə
 batil yerdən baqi yerə
 qaldır qafil qaldır sərxoş
 ciyər qanı damcılayan
 qaraca üzüm giləsini

əli üzülsün fanidən
 tozlu torpaqlı nöqtənin
 ciyər qanı damcılayan
 nöqtə boyda o işığın
 əli üzülsün fanidən
 o nöqtənin içində
 yollar gedir BİRə qafil

bir idim ikiyə gəldim
 yarı bulanıq yarı işıqlı sərxoş
 qafil bir quş dimdiyindən
 daman ciyər qanı kimi
 saf

SƏRXOŞ QULUN QIYAMI

nəyin dərini çəkirsən
 alınna küləklərdə sınmaq yazılmış
 bir budaq misallı qardaşım
 sən İnsan kimi - Şair
 Şair kimi – göz yaşlarını tanımış bir Aşiq
 Aşiq kimi – Ruhani
 Ruhani kimi – «siratəl müstəqim»sən
 nəyin dərini çəkirsən
 bir Gül surətinə varırkən
 bəlkə sərxoş bir Qulun qiyamıdır
 sən qiyamın
 sıxma yumruğunu heç yerdə
 əlindən qələm düşər
 sıxma kipriyini heç yerdə
 quş dimdiyindən
 ciyər qanı kimi damcılayan
 qaraca gilən düşər
 endirmə baş faniyə
 başından bəlan düşər
 nəyin dərini çəkirsən
 məni içimin küncünə sıxan qardaşım
 içinə naləm düşər
 sıxma yumruğunu
 bir Gül surətinə varırkən
 bəlkə sərxoş bir Qulun qiyamıdır
 sən qiyamın

inanarsan iraq
 başından halən düşər

ÇƏRXİ-FƏLƏYİN BURULA-BURULA KEÇƏN RÜZGARLARI

çapa-çapa gəldiyin çapa-çapa vardığın
 varıb getdiyində atüstü niyə gəlib niyə getdiyini
 quşdan güldən sorduğun
 cavabdan üzünün bir tərəfinə işıq
 bir tərəfinə qaranlıq çökdüyündə durduğun
 gözlərini yumaraq «indi bildim» dediyin
 müjdələnilib özünü unutduğun
 Dərdin Böyük Ziyafətində
 Baş Kürsüdə Aşıqlar oturur deyərdin
 oturduğun
 Şahlıq məqamında
 bir ah ilə qırıqlar Qul zənciri deyərdin
 qırdığın

keçmiş oldumu yoxsa içinin qürbətələrində

bir bax

ruhunun sibirələrində əski bir hayqırtısı varmı yenə altayların
buynuzlarının dibi mamırlı sığınları gəlirmi dan üzü
ay doğduğunda qoca şamanlar ruhlara düyün düşmüş kölgələrini
dua oxuya-oxuya çözürlərmi tuvalarda

birinci köçün qabağıca yürüyən qurdun
sonuncu köçün arxasıca ulayan qurddan
xəbəri oldumu ulusun ilk ölüsünə kəfən biçiləndə
barxanlardan barxanlara bozqırlardan bozqırlara
fələyin barmaqları arasında kəhrəba təsbəh düzümlü
dəvə karvanları görünməyə başlayanda necə

takırlarda dırnaqlarından qan tökülən ağır kəllər
azman arabalarda çəkirdilər xaqanların yükünü məchullara
at üstündə görülən qolu-qanadı qırıq yuxular
yozuma gəlmirdi suların göylərin üzü burulurdu deyə

qumun burulğanı iynə kimi üz-gözləri daladıqda
iynəyarpaq ormanların ayrılıq acısı burula-burula
içəriləri qanadırdı qəddarcasına
daha görsənmirdi dünya ağacında üz-üzə oturmuş
bir cüt ququ quşu
sonun ya başlangıcın olduğunu kimsə bilmirdi hələ

bir bax

içinin rumlarında qılıncını öpdürürkən haqsızlara
üzünü tərsə çevirdikdə aynası duruldumu təbrizlərin
şirvanlara səpələnmiş dəvriş təkyələrində sönən ariflərin
başları üstündən hal kimi keçdimi çərxi-fələyin burulan zikri
sən içinin baykallarında ölmüş qu quşu kimi sulara sərilməmiş
yıxılmış yelkən kimi qanadları gərilməmiş nisgilləri
sıxdınmi üzünə dönməzliyin kərbəllərinə yetişincə

içinin turanlarında ala-taulardan ağırlara
dərbəndlərdən egələrəcən
göylər burula-burula
bir nizamsızlıq içrə
çökdürdümü huy vuran müştəqlərin rüzgarlarını

bir duy rəhmandan gələni fitrən
topuğu xalxallı bir qaravaşdı ömrün bütün günləri
bir qulun yol yoldaşı başqa nə ola bilər
biri-birinin başını qatır hamı məchullara varırkən
dünya adlı bir çirkəbdən barmaqları ucunda
iyrənə-iyrənə ötürkən
başını qatır hamı biri-birinin
gündüz gəldiyində gündüzlə
gecə gəldiyində gecəylə

zülümdə zülümlə
 ölümdə ölümlə çarəsizlikdən
 çarəsizlikdəndi bu şeir də Can Savaşında
 bir möhlət diləyidi başqa heç nə
 qatarıq başımızı söz gəldiyində sözlə
 bir möhlət diləyidi üzünə baxan gözlər
 gözünü dikdiyin üzlər çarəsizlikdən
 qatarıq başımızı biri-birimizə baxa-baxa
 bir qulun qisməti bundan başqa nə ola bilər

deyilənlərə görə iynə ucu yol gəlmişik hələ
 amma uzağa getmə
 bir bax içinin xocalılarında
 güllələnmiş qocanın açla qalmış dinclik dolu gözlərinə baxırkən
 çapa- çapa gəldiyin burula- burula göyün ürəyinə qayıtmadımı
 niyə gəlib niyə getdiyini quşdan güldən sorduğun
 cavabında nəyə görə durduğun
 nəyə görə gözlərini yumaraq «indi bildim» dediyin
 qayıtmadımı burula-burula

öldürülmüş qızcığazın
 donmuş cəsədinə hönkürən şəhid çingizlər
 canında əritməkçin düşmən qurğuşununu
 burula-burula göyün ürəyinə qayıtmadımı

bir bax aşıqlıyın bomboz görünməzliyi
 dərdin böyük ziyafətində baş kürsüdə
 bəsirətindən tüstüləmədimi qul zənciri qırılırkən ahdan

bir gör içinin sabahlarında
 «indi bildim» dediyində bir üzünə düşən işıq
 bir üzünə çökən qaranlıq
 burula-burula qayıdır öz yerinə
 soyun ələmləri kimi

bir dur sabahların o üzündə
 o bizik yəqin qayıdırıq öz yerimizə
 şahlıq məqamındaki qul kimi
 əlimizdə qırılmış zəncirlərimiz burula-burula

bir de «indi bildim» dediyində
 nəyi bilmişdin
 gözlərini yumaraq

MÜŞK QOXUSUNDAN DUMANLI

çırpınıb-çapalamaqla deyil
 hər şey adamın uğuruna suyun üzündə oyuncaq sayağı hərəkətsiz üzən
 bir yaşılbaşın qisməti kimi gəlməlidir
 ruzusu ruzu kimi ölümü ölüm kimi deyər

müşk qoxusundan dumanlı

yaddaşının göyərçinli minbərindən yayılan bir azan səsine bənzər səsdə
səndən və Tanrıdan başqa kimsənin duymadığı düyməli sözlərə əriyərkən
«and olsun qaçan atlara!» heç nə deyər sən kimsən deyər
qaratoyuqların səslərini qaynada-qaynada girdikləri
girib də susduqları bir yaz axşamı toranında soyumuş bir cansan uzağı
kimsən axı deyər

nəyin yerə nəyin göyə tapşırıldığını
ölünün diriyə dirinin ölüyə möhtaclığının harada kəşidiyini söyləmədən
«and olsun!» deyər Qiyamət sorağını gözləyə-gözləyə
içində qumru səsinin
zoqquldayan bir yara bağladığıyla barışmış bir aşınasan
düyməli sözlərə əriyərkən deyər

«sairi məxluqıdən bir kimse olsa paki-dil...» misrasının alt qatında
Kovsər suyu içirmiş kimi xoşbəxtsən deyər
Gül qoxusu toxunmuş can kimi suyun üzü sevinər ahdan
bax o zaman düşər sözün qırılmış birinci düyməsi:
«and olsun, and olsun tövşüyə-tövşüyə qaçan atlara!» heç nə deyər
bir düyməsi də and üstə qırlar sözün: təpiklə vurub açdığın qapının
arasından keçməyə macal tapmasan çırpılar üzünə
taleyin təpiklə açılan qapıları yaylıdır çünki deyər

baş daşına oxşayan qara mərmər kimi soyuq gecələrə
söykəyersən rəzil üzünü bütün sevelərə yazığın gələr
nifrət eləyersən sevgi şeirlərinə: hamısı ulduzlu ayıldır çünki deyər
düşər göz yaşları düşər sözün qırılmış düymələri eşqin nidaları kimi

yer üzündə
ömürlərində ilk dəfə gül rəsmi cızmaq istəyən
yüz cocuqdan doxsan doqquzu
hökmən çobanyastığına oxşar bir şey cızır biri-birindən xəbərsiz
amma tək bircəsi
bax o bircəsi
bax o
soruşma cavabı ayırıdır çünki deyər

sən kimsən bəs
əynində səsin cırılmış köynəyi
ovcunda sözün qırılmış düymələri
əlində o cocuğun cəkdiyi gül rəsminə oxşar bir ələm
qaratoyuqların səslərini qaynada-qaynada girdikləri
girib də susduqları bir yaz axşamı toranında
soyumuş cansan deyər uzağı

yaşam bu aşinalığa boyludur çünki deyər
müşk qoxusundan dumanlı

SÖZ DƏLİSİ

bir bölük adamın içindən keçməklə
 keçməklə həyatın olum ya ölüm qorxusundan
 qadınının büküb qoyduğu bir parça çörək kimi
 zəncirli çiyin çantasında daşımaqla boyat umudları sabahlara
 sabahlaracan axşamlaracan yaşamaqla
 bir saxta dünyanın yaşibilməz dərini
 sonda bir sözün uğrunda ölməklə məzlum-məzlum
 heç nə dəyişməyəcək bu Can Məmləkətində bilir Söz Dəlisi
 amma ölür uf demədən

qurdun qorxusundan bala salan ceyranların
 məlamətinə dönür qosqoca bir ulusun səksənən urufu Söz Dəlisi ölürkən
 hər addımbaşı Söz Dəlisi üzgün-üzgün sönər gözgöresi
 hər canın Böyük Səbrinə varaqları saralmış Səbrinə
 yazısı qarışmış Səbrinə sönər hər addımbaşı

Həzrəti-Adəm eşqinə
 balıqların susmaqdan bezəcəyi günü gözləyə-gözləyə
 Həzrəti-İsa eşqinə
 insanların hay-küydən bezəcəyi günü gözləyə-gözləyə
 Həzrəti-Mühəmməd eşqinə
 Böyük Səbrin sonunacan dözəcəyi günü gözləyə-gözləyə
 hər addımbaşı Söz Dəlisi yorğun-yorğun

yallarında cin düyünü sudan çıxan ayğırlar çaparmış
 azadlıqları bir kəlmə «ol!»dan asılı
 azaddırlar indi

yollarında cin düyünü yolçular keçərmiş
 yolun hər iki başında Söz hər iki başında Səbir
 hər iki başında Gül
 Qullar havadakı Səsi görürmüş kimi
 taxçadakı çırağa can atan Qullar
 Cənab Allah eşqinə azaddırlar indi

Dillərində cin düyünü
 Söz Aşıqləri hər addımbaşı
 bir üzündə güzgüdəki işıq bir üzündə Sözün işığı
 suyun üzündəki ayaq izləri kimi bakirə
 bir barmaqla ikiyə bölünmüş Ay kimi heyretli
 sönər göz göresi üzgün-üzgün

bu gün bu Can Məmləkətində Sözün kölgəsində
 sərxoş-sərxoş böyüyür
 Həzrəti-Xızırın səhrada qılıncladığı
 o cocuq misallıların azman sürüsü
 sabah onlara da heykəllər yapılacaq hər addımbaşı
 hər addımbaşı sönər Söz Dəlisi üzgün-üzgün
 amma sönər uf demədən

YAŞIL KƏCAVƏDƏ GÜL

1. əski bir intizarın irmaqları

aşırımın belində çul kimi üzgün gecə
 bu məqamda ölümdən başqa heç nə yaramaz
 axır çırpınmadan damarları qırılmış əski bir intizarın irmaqları
 üzü ülgüc gorməmiş on dörd yaşlı bir ölüm
 zikrin əlindən bezib biyabanlara çapır indi
 ruhundan düşən qulun ayağı üzəngidə
 gecənin qorxunc dərələri boyunca sürüklənir
 pəncərəni döyənlər işığa necə də umudludu
 sözü çaxmaq daşı kimi ha çırp ürəyə
 od yoxdusa demək açılmış mübhəm bir sirrin üstü:
 eyvandakı quşları hər gecə zülmətə perikdirən
 yamyaş ürək islaq söz
 bir də işıqsız bir pıçiltının qorxusuymuş

aşırımın belində bu çul kimi üzgün gecənin
 bir Allahu-əkbərlə açılır qifilləri
 əlçalan ala qovaqların gümüşü yarpaqlarında
 fəcrin bayraqlarını asır min-min mələkə
 yuxusunun içində südlü-südlü ağlayır
 üzünə işıq vurduqca gülümsəyən gənc ananın çocuğu
 südlə Gülün qarışıq qoxusu vuran yerdə
 qiyamdan səcdəyəcən puçurlayır bizim dualar
 gecə çul kimi sürüşüb düşür aşırımın belindən
 indi ölməyə nə var yol açıq arxayınlıq
 bu məqamda ölümdən başqa heç nə yaramaz
 ah ona da çatmır əl Gün doğur Gül açılır

2. topuğunacan şəhli bir sabahın qulu

Gün doğur fələyin çəmbərində
 ləçəkləri qat-qat Gül açılır hamıya doğru
 göy teştin içində Gün yaşıl kəcavədə Gül
 ruhun səltənətində bir dağınıq oyanışla
 yox olanlar var kimi var olanlar yox kimi keçir
 axar suyun sükutu yazılır yarpaqlara eşq dilində
 elə həmin dildəcə quşlar oxuyub keçir yazılanları
 bu sabahın üzünü köçürən mələkələr
 bir aşiqin halında dirənişdən sorumlu ikən
 duaların yalayıb keçdiyi dodaqların
 şəkərinə yazılmış qismətin üzü bir qədər də gülgünleşir
 gözə görünənlərin çoxu qeybin tərslə üzdürsə
 göyə güzgü tutanın əlləri titrəməzmi bəs

on dörd yaşlı bir dərдин ağırlığından
 baxtın qədərini damları çökmüş artıq
 qumruları süslənən bu bağçanın sahibi
 topuğunacan şəhli bir sabahın qulu olmaqdan yana xoşbəxt
 mən bir Gülün quluyam söyləyib hönkürənin
 oxunmamış türküsu oxunsa batil olmasın gerek
 bu nə Gündü soranın erkən çatılır qaşı ötələrdəki kimi
 hamıya doğru Gün doğur Gül açılır fələyin çəmbərində
 göy teştin içində Gün ah «And olsun Günəşə...»
 keçir haqqın karvanı
 yaşıl kəcavədə divanəsi olduğumuz o Gül

3. «yaylıq gətir Gül apar, xəlvətdi bağ arası...»

divarlara qısılmış qızılcalı bir yay günü
 «gedirəm bağ arası...»
 sözün başında hava havanın başında Gün durmuş
 ağaclar kölgələrini yıxmış qurbanlıq kimi ayaqları altına
 kölgələr sükut adlı dualarının içində
 ölümünü gözləyir öfkəsiz qul sayağı
 kölgə olmaq yazılmış alınlarına çünki
 bundan göyərçinlərin hökmən xəbərləri var
 qumrular yaxşı bilir indi nə baş verəcək
 bağın dərinliyindən bir səs çilənir göyə
 «...tapmışam məxmər parası» deyə çilənir on dörd yaşlı bir səs
 «yaylıq gətir Gül apar, xəlvətdi bağ arası...»
 sözün başında hava havanın başında eşq durmuş
 eşqin başında kim var aman çəkmə adını
 əli qolu boşalır ağacların deyəsən
 ayaqları altından kölgələri sürünür uzaqlara
 günbatan saralınca suların gəlincə səsi
 eşqin başında kim var quşlar hökmən oxuyar
 quşlar səpən səsləri hökmən aparar sular
 sular aparar səsi yarpaqlar hopdurunca
 on dörd yaşında bir səs boy atar kölgələrlə birgə
 beləcə kölgələrlə uzanar ölümün nəqarəti
 çərxi-fələyin boxçası düşər qoltuğundan
 itər məxmər parası ruhun nizamı kimi
 Qazılığın döşündə on dörd yaşında bir səs
 çıxınca eşqin taxtına
 o səsə baş endirər göy teştin içində Gün
 azan çağına hökmən yaylıqda bir Gül gələr
 yaylığın arasında yaşıl kəcavədə Gül

UNUDULUR

V.B.Odərə

unudulur
ana südünün dadı kimi yaddan çıxır
qanımıza yeriyan sevgilər

bələkdəki körpələr
gündə bir yol da olsa
qanadsız doğulduqlarına ağlayırlar
ağlayırlar torpağa düşənəcən

deyirlər
atlar ömürləri boyu
bir dəfə də olsun dərli gözlərini qaldırır
göy üzünə baxmırlar
amma ölümqabağı
uzun-uzadı baxırlar mavi dərinliklərə
baxırlar torpağa çökənəcən

bəzən bir qara-qorxu kimi
doldurur ruhumuzu
dünyanı qəfildən tanımaq qəmi

hər şeyi bilincə
qanı damarında qərib olur
sevgisi qanında qərib olur
sevdiyi sevgisində qərib olur adamın

deyirlər qayıdacağıq
qayıdacağıq atıb getdiklərimizə
sevib unutduqlarımıza
unudub ötdüklərimizə

Vida Günü
torpaq əvəzinə
mavi sonsuzluqlara yıxılacağıq
üzüqyly

qayıdacağıq deyirlər
qanımıza yeriyan sevgilər
ana südünün dadı kimi yaddan çıxır

bəlkə də qayıdacağıq
kimlərsə artıq dördəlli tutub torpağı

TOY

budaqda dodağı düyməli Gül qönçəsi

toydu toy
 rəqs üstündə qırğındı
 hamı qırğın içindədi
 dələ çarxın içində balıq arxın içində
 kimi sevinə-sevinə
 kimi qorxu içində rəqs eləyir

budaqda Gül qönçəsinin düyməsi qırılınca dodağı səyriyir

adamlar eyni çörəkdən yeyib eyni sudan içdikləri kimi
 eyni havaya oynayırlar xoşbəxtcəsinə

toydu toy
 meh vurğunu teldən tutmuş
 sozlər şahı «ol!»a qədər
 hər şey çərxi-fələyin rəqsində xoşbəxt
 ruh bir eşqin sürgünündə ələmlərin rəqsində
 göylər suların təcəllasında qəribliyin rəqsində
 can fələyin aynasında nur şəklində oynayır
 yarpaq külək dodağında vida rəqsində xoşbəxt

budaqdakı Gülün dodağı səyriyincə rəqs bir az da qızışır

amma bu toy kimindi sorsan
 heç kim cavab verməz
 toy sahibi susar xoşbəxtcəsinə
 susanlar sükutun rəqsində xoşbəxt

qoşa rəqs eləyər Olumla Ölüm
 sağdışla soldış kimi
 Olum Ölümün rəqsində xoşbəxt
 Ölüm Olumun

amma bəylə gəlin «Heyvagülü»ndə xoşbəxt
 rəqs eləyərlər gərdişin acığına
 rəqs eləyərlər çərxi-fələyin acığına
 rəqs eləyərlər huşsuz-huşsuz
 Gül budaqdan qopub düşənəcən

*budaqda Gülün qopub düşdüyü yerdən özünü asmış-
 intihar etmiş sərxoş bir meh xoşbəxt-xoşbəxt yellənir*

toydu

ONA SARI

1. dil su deyənəcən

can tutulub cuna kimi
 yoxluğun qırıq aynasına
 aynadan o yana
 tərənən titrəyən şeir yox adi sədi amma söz deyil
 sultanlığına kor olmuş könül
 qul kimi əl-ayağındadır qırıq-qırıq gələn o anlaşılmaz səsin
 dua deyil yox holavar deyil yox hu deyil
 əvvəl çırağ fırlanır amma kor çırağ işıqsız
 sonra çırağa uzanan əl qanadlanır amma havasız
 sonra havasız çalınan davullar dinir amma dilsiz

ən axırda dil vur-tut bircə kəlmə su deyir
 kor çırağa işıq gəlir
 qanadlanan ələ hava gəlir dinən davullara səs

amma yoxluğun qırıq aynasındakı cuna
 dilin su deməsini gözləmir
 dil su deyənəcən özü titrəyir Ona sarı

sabahacan yağış yağır

2. üfürülmüş çırağın ruhu

üfürülmüş çırağın nağılını danışan
 bu yorğun insan gözlərini
 indi yalnız güzgülər dinləyir
 lal-kar güzgülər

amma neyləyəsən
 hər dəfə çırağın işığıyla birgə üfürülürkən
 ölmüş kəpənəklər üzünə sovrulanda güzgünün
 nağıl bitir

amma bu zaman
 göydən üç alma düşmür yox
 kiprikdən yaş da düşmür
 güzgüdəki yorğun insan gözlərindən
 nəse düşür
 kitab arasından sürüşüb düşən
 unudulmuş bir şəkil kimi

kəpənəklərlə dirilib uçar elə bil
 üfürülmüş çırağın ruhu o zaman
 amma güzgüyə sarı yox
 güzgüdəki o yorğun insan gözlərinə sarı yox
 yox
 heç vaxt

AXARIN UMUDUNA

suyun üzündə böyrü üstə üzən ölü balıqlar kimi
axarın umuduna olmağın da öz gözəlliyi var
amma bu gözəlliyi duymaqdan ötrü gerek
ölü olduğunu unudasan axı
olurmu görə

gora pəncərə düzəltmək keçir ağılından
vergili bir aşıqın illər uzununu
qolunun zəncirini açan yoxdu dilinin qılını
qapı da düzəldərdi yoxsa baca da qoyardı
olurmu ölmədən

yolçuluq uzun çəkəndə
qoynunda bəslədiyən bir qızıl alma kimi
solub bürüşəndə istəklər
divardakı yaşmaqlı şəklə
doyunca baxmağa gücün çatmayanda dua öncəsi
səsini içinin qumsal Boşluqlarında havalandırmağın gəlir:
toxun mənə gözlərimin gördüyü kimi
toxun mənə Tanrının «o sənə deyil» deyə verdiyi kimi
toxun mənə cənazəmin örtüyü kimi
olurmu bilmədən

VAXTIN ÖLÜ ÇÖLLƏRİNDƏ

vaxtın Ölü Çöllərində
dörd ağır kəlin çəkib apardığı
kotana bənzər ölümümüz
dəstəyi kimin əlindədi
bilinməz derlər

dörd yönün
ağır dalğalı deryalarında
heç də itib-batmaz haqqımız
bizi görəndə də var eşidən də ustad
ah görməz eşitməz yazıqlar bizi
neynək

çiy loxmaliq dişimiz yox urvatlıyıq
qantarğalıq başımız yox muradlıyıq
özgələrlə işimiz yox qürbətliyi
ah duymaz yaxınlar uzaqlar bizi
neynək

bizi divara hörələr görəndə nə olar
quduz itlərə verələr görəndə nə olar

dörd Qulnan gələn surələr çıraqdır haqdır
dörd tərəfdən işığıyla saxlar bizi

vaxtın Ölü Çöllərində
gör neçə milyon göz ağlar bizi ustad

AKVARIUMDAN GÖRÜNTÜ

1. boşluqları tēpikləyən insan ordusu

yoxluğuna əl çatmayan bir səsin budağında
özlərinə quşlar kimi yer tutmaqdan yana
gəlib-gedənlərin mürgü döyən tutqun sifətləri
indi sorumsuz olaraq aydınlığa tēpilir
üzlər qalxıb enir camdakı görüntüdə
boşluqları tēpikləyə-tēpikləyə yeriyir insan ordusu səssiz
akvariumun içindən baxan balıqların gözündə açılıb yumulan
səssiz dodaqların sahibləri köpək balıqları kimi yırtıcı
amma öləcəklərini bildiyinə görə tērpənmez və vecsiz görkəmdə
bu qızılı-sarı balıqlar baxar insan ordusuna
donuq baxışlarında Tanrıya tēvəkkül dolu bir intizar yaşar
və girdə gözlərində heç zaman yaş görünmez onların

yoxluğuna əl çatmayan bir səsin budağında
yazın yaşıl hicabları qədər dinclik gətirəcəyi düşünülən yaşam
ən çox arılar qarışqalar üçün əzablara çevriləndə
suyun camda bir tērpənişlə şəkilləri boğması
akvarium balıqlarının gözündə elə də qalar
bu açılıb yumulan dodaqlar nə deyir desin
keçən insan ordusunun aydınlığa tēpilən üzləri
necə işıqlanırsa işıqlansın titrəyən suların arxasında
gözləri qırılmaz gördüklərindən
və girdə gözlərində heç zaman yaş görünmez onların

2. su zanbaqlarına içini çəkə-çəkə baxan adam

iydə ağaclarının pərişanlığına oxşar
şeyr ovqatı asılında sabahın yuxulu görkəmindən
yalanlarına qarışqalar daraşacağından qorxan
suçlu amma abırlı eşq dustaqlarına bənzəyən
üzləri işıq saçan sözçü boşboğazlar hələ yuxudaykən
başlanar insan ordusunun səngiməz səssiz yürüşləri

su zanbaqlarına içini çəkə-çəkə baxan adam
lovğa-lovğa öz heçliklərinə heykəl yonmaqla
məşqul olaraq ömür sürənlərdən fərqli
diksiner içindən keçən «bismillah» kəlməsindən

camın arxasından baxırmış kimi
özünü səssiz insan ordusunun içində iməkləyən görüb
ağlamaq istər amma bacarmaz əsla
ilk dəfə yoxluğuna əl çatmayan səsin budaqları
əyilib suya toxunduqda
balıqları həyəcan dolu bir kabus itələdiyi zaman
o səs onun xatirinə su zanbaqlarının
fətir kimi girdə yarpaqlarında tutuşar ələmlərə açılmaqla
ağlaya bilməsə də tutuşan kipriklərini sıxmaq istər
amma unudar ki balıqların ölüm ayağında belə gözləri qırılmaz
və girdə gözlərində heç zaman yaş görünməz onların

DALĞIC

güzəranın qaranlıq küncələrə qısnadığı
zavallı görkəmində ələmlərin ilmələri qarışmış insan
dumduru sulara üzürmüş kimi
gərdaşın içində çapalar çirginmədən
üzər dalğic olar sonda
dolaşar bir xilaskar kimi özü də bilmədən
çəkər üzümüşləri o girdəblər şahı
qurtarar zülümlərdən
lap yüzillərin başı üstündən sürünən burulğanları eşələr
qurumuş cəsədlərini çıxarar dərddəşlərinin
sənə mənə oxşayan cəsədlərini
alınının qədər möhüründən tanıyar yeni
kimin kim olduğunu harda nədən boğulduğunu
güzəranın qaranlıq küncələrə qısnadığı
zavallı görkəmində ələmlərin ilmələri qarışmış insan
hərdən yorulanda oturur yolumuz üstə
bir siqaret də istər ərk ilə gülümsünərək
oturub bir siqaret də biz yandırsaq
gözlərimizi qıya-qıya danışmadan sümürsək birgə
bəsiətlə qaranlıqların çəpərini yıxmaq işinə
ömrün bir gününün də görüntüsünün
yetərli olduğu bizə də aydın olar çox güman

məsələn bir qocanın ölüm qabağı
pəncərəyə işarəylə nəse pıçıldaması
almasını dişləyə-dişləyə ağlayan çocuğun
gözündən qaçmadığı kimi
uzun illər yol gələr burulğana sarı gizlinlərimiz
yayınmadan gözündən dalğiclərimizin

əski rəsmlərdən qopub gəlmiş kimi
görünüşüylə səni heyrətləndirən qumrular
yenə çözülməz ilmələrinə bənzərlərsə ilahi qədərimizin
ruhumuzun boğuş avazı səslənərsə oxusunda onların
tanıyar dalğicimiz dərhal

duaların ikinci qatında
«bəlkə nicat tapdınız»adək çəkilən nəfəs
səcdə ayəsitək yıxar
döşəyər axşamları göydən ayaqları altına onun
qəhrəman sayacağı girər qaranlığa
nəhlərinə baş vurmuş kimi dərdlərimizin
zavallı görkəmində ələmlərin ilmələri qarışmış insan
bir gün də əliboş çıxar gərddən
susmuşca durar önündə
ağır yaş dolu gözlərini zilləyərək yere
bu dəfə kirmişcə bir siqaret sən istəyərsən ondan
«bu gündən mən də dalğic oldum, qardaş» kəlmələrini
söyləməsən də olar artıq o zaman
güzəranın qaranlıq künclərdə susdurduğu
milyonlardan birinə

*«KOR AŞIQ, GƏL, DUR YANIMDA,
GÖZÜN AÇILSIN TÜSTÜMƏ... »
şeyrlər budağından qönçəsi düyməli səkkiz buta*

* * *

1. O bilər
sonda
qırx il durmadan tökülən gürşadlar kəsərkən
solmuş xına rəngli bir qumru başlarını oxumağa ya yox

O bilər
boğuş-boğuş zülüm-zülüm bir qumru səsi
bir də titrərmi üreyimin qaralmış piltəsində

adına ömür deyirlər
amma
bir ağır gor qapısıdı bu yaşam
o biri üzündən
boğuş-boğuş zülüm-zülüm bir qumru səsiylə
gecə- gündüz döyürlər bu qapını

O bilər
qırx il durmadan tökülən gürşadlar kəsərkən
yənə can alar can verməz
yastı balabanda bir «Heyvagülü»
boğuş-boğuş zülüm-zülüm
bir qumru səsinə bükülü «Heyvagülü»
can alar can verməz yənə

ağırtaxta havacatdan
çatlar intihar etmiş aşiqin
üzünə tutulan ayna

O bilər
kimin əlidi kölgələrin vəhşi rəqsi içindən
uzanar bizə sarı: gəl oynayaq
amma gəl deyən bilməz ki
bizimlə qol-boyun olmağa dəyməz
qurğuşun yükü var qollarımızda

şər qarışanda
üzü gorgahlara sarı oynayan
bir axşam mehi
çıxarar məni mehrabımdan
sən bilməzsən

sən bilməzsən
qumru səsi qoymaz

eşq əsər sonda

O bilər

eşq əsincə çevrilir ruh ruh olur
can can olur biz bilmərik qumru səsi qoymaz
eşq əsincə dərd gəlir
insan dönür insan olur biz bilmərik qumru səsi qoymaz

kimsə bilməz

başının üstündə Tanrısı olmasa
ürəyi partlayar yalqızlığından
qumrusu ölmüş aşıqın

* * *

2. dua üstə

nə dilər Rəbbindən bu Kor Aşiq
pörtülmüş dil-dodağında suluqlamış səsi
addım-addım gələr Gül qoxusuna sarı
ovcunda mübarək Xurma dənəsi

arxada bir daş hücrə
öndə yazın ovsunu olduğunu duyar
əyilər su içməyə
şəklini görməyincə
bilər ki hələ nə sevdanın sonudur
nə ömrün sonu
unudar eşq zülmətlişi olduğunu

ona çatası buta bir kimsəyə verilməz bilər
quma düşən izləri barxanlar altda qalar
amma silinməz bilər

tel-tel gələn bir ağlamaq səsindən
iraqdır canı bilər
çünki bir içim Su bir Xurma
Sevda və Gül qoxusu ölümü qorxuzur bilər

nə dilər bəs dua üstə Rəbbindən
bu Kor Aşiq

işıqdan başqa hər şey
çünki bircə ondan doyduğunu bilər

* * *

3. qeybdən

sapsarı bir heyva uzadarlar ona
qorxudan açmaz əlini yuxudur deyər
bir gül uzadarlar almaz sevdadayam deyər

duasını oxuyub gedər yolunu
 ay doğmuş bir gecəyə girər
 yarı gül yarı heyva qoxuyar gecə
 yuxudur deyər sevdadayam deyər
 yumar gözünü
 qaranlıq bir yuxuya girər
 mənasını bilmədiyi dua kimi şirin bir qaranlıq
 aparar onu
 sonda
 bir gül bir heyva bir cəllad kötüyü durduğunu görər
 seç deyər bir səs
 yumar gözünü təzədən
 sevdadayam deyər
 seç deyər bir səs
 heç nə olmayıbmiş kimi endirər başını cəllad kötüyünə
 sevdadayam deyər
 eləcə gözləyər gözləyər
 aradan nə qədər vaxt ötdüyünü bilməz
 aç daha gözünü deyərlər
 sevdadayam deyər
 aç aç deyərlər gözünü
 açmaz gözünü
 sevdadayam deyər
 aradan nə qədər vaxt ötdüyünü bilməz
 kəpənək kimi bir öpüş qonar uzunə
 açar gözünü
 bəlalı başını cəllad kötüyünün yox
 butasının dizləri üstündə görər
 sapsarı bir heyva uzadarlar ona odur deyər
 sirr dolu bir gül uzadarlar ona ah odur deyər
 götür deyərlər götürər
 yum gözlərini deyərlər yumar
 sevdadasan deyərlər
 sevdadayam deyər

* * *

4. bunca hürri olanın
 ruhunun dağılmış səltənətində
 Qiyamətəcən çəkər sultanlığı
 ömrüylə ya ölümüylə
 fərq etmər

qovan da Rəbbini çağırır qaçan da
 üzən də uçan da eləcə
 On iki mehrablı bu canda
 Yeddi fələk kimi susqun duranlar da həmçini

bəlkə də bu fanilikdən
 doymuş insan yoxdu heç
 varsa da batıldı miskinlə eşqi

doğan Ay sirli bir şaman qavalı demişlər olsun olsun
 dərddən üzülmüş can eşqdən havalı demişlər olsun olsun
 aynaya çırpılıb düşən quş kimi
 sevdaya çırpılan düşər yaralı demişlər olsun olsun
 düşmək ayaqları altına Rəbbin
 ömrüylə ya ölümüylə fərq etməz

budur bax fərq etməz
 Ömürdü ya Ölümdü
 balaca bir uşağın
 bir parça kağızdan düzəldib sulara buraxdığı
 bəyaz bir qayıqdı oyuncaq bir qayıq
 toranlığın başsız sularında
 gümüş dadan səssizliyin içiyə
 baş alıb gedir üzü sona doğru
 gedir içi Gün İşığının Soyuğuyla dolu
 fərq etməz

* * *

5. ahdan qurum bağlamış fələyin bacası deyirlər

amma bir qanadına od dəyincə
 o biri qanadı
 diriykən ölən kəpənəklər
 bir üzündə meh ölünce
 o biri üzünü yaş torpaqlara söykəyən çiçəklər
 göz yaşları və daha nələr
 bu fanilik içində dupduru qalmaqdadı hələ

gündə neçə yol
 üzümüze açılan Rəhmət Qapıları arxasından
 yanıq qoxusu deyil
 Gül qoxusu gəlir yenə
 bəlkə də Gül qoxusu gəlir deyə
 On iki mehrablı bu canın
 hələ də Beş tərəfindən gün doğur
 içindəki mürşidimiz
 İnsan surəsini oxur hələ də

ahdan qurum bağlamış
 fələyin bacası deyirlər

di gəl hələ də süzülür BİRin işığı
 On dörd tərəfdən üstümə
 Kor Aşiq gəl dur yanımda
 bəlkə tüstümə açıldı gözün

tüstünün də
 getməyə itməyə bir yeri olmalıdı

bir yandan da
ahdan qurum bağlamış deyirlər
fələyin baxtsiz bacası

gəl dur yanımda

* * *

6. -Bu bir ayrı qaranlıqdı
burda hamı biri-birinə səslənir
burda daha baxmırlar
ölənin gözündə
öldürənin şəkli görünür ya yox

-Bədi yetər Kor Aşiq
bəlkə dualardan başlayasan
bir məsum duanın şəfəqində
bir durna köçü qışlaya bilər
bəlkə durnalardan başlayasan
«Tabei-fərman edər hökmünə cümlə aləmi...»
demişdi Dədə Aşiq Kərbəlada
bəlkə elə o misradan, misralardan başlayasan
misranın birini eninə birini uzununa yazsaq
dar ağacına oxşayar
bəlkə dar ağacındakı kəndirdən mismarlardan başlayasan
amma yenə gəlib özünə çıxacaqsan Kor Aşiq
istəməzdim ölümlə aramızda olan
sınıq qapılardan uçuq hasarlardan başlayasan

Sudan başla Uca Sevdalı btr içim sudan başla
Güldən başla Uca Sevdalı bir sirr dolu güldən başla
başla Xurma dənəsindən Uca Sevdadan başla
amma nədən başlasan yenə gəlib özünə çıxacaqsan

-Bu bir ayrı qaranlıqdı
Sulu Güllü Xurmalı Sevdalı bir qaranlıq
ölənin gözündə
öldürənin şəkli qalmır

* * *

7. gecə yarısı
bütün çılpaqlığıyla
sahilin qucağına girmiş dəniz
sonuncu küləyin ölüsünü
yaş qumluqlarda öpə-öpə uyumada

qəfil uzaqlardan düşən bakirə bir işiq
çılpaq bir qadın kimi
qaçıb gizlənmədə

sahilin d ng l-d ng l kolları arasında

yalqızlıđın boyat k lgəsi  st nd 
 yorđun ayaqlarını s r y -s r y  g ziŐ n qoca
 dualarının batil olduđunu
 d Ő nm k bel  ist mez:
 «İlahi m ni bu d niz  i ir
 İlahi m ni bu iŐ qdan ke ir
 İlahi m ni bu yalqızlıđa k  r...»

birc  bu pı ıltıya
 Kor AŐ q g l ms y r
 p rt lm Ő  dil-dodađını
 suluqlamıŐ  s sini diŐ ləri arasında sıxa-sıxa
 «amin!» deyib g l ms y r
 EŐ qd n g lm y n n  varsa
 i inin iŐ đında bođa-bođa
 g l ms y r

* * *

8. caynađından asılmıŐ  quŐ  kimi
 bir k lekli qaranlıq  ırpınır p nc r d 
 amma sınımr p nc r nin titr k aynası
 Ő amin  lg n iŐ đı  okd rm r z lm ti
 boz tavanda yell n n hisli h r m  k toru
 k hn  tozlu g zgd ki  atlamıŐ  kims sizlik
 ya biz dođulmamıŐ q deyir
 ya  oxdan ke miŐ   m r

k f ni eŐ qin z f ranıyla yazılmıŐ ların
 g rdiŐ i bel  olur  ox g man
 amma biz o g rdiŐ in i ində
 zikrd n baŐ qa
  man t olaraq n yi saxlaya bildik

bu girdabda koruq karıq h r n yik
 Tanrıya uzanan  ll r  sarı g l n
 m bar k bir cavaba da oxŐ ayırıq
 cavabsız suala da

**gorən hansı vaxtdı Ölüm Vaxtıyla
ömrün gecəsidi yoxsa sabahı**

* * *

*qanadı qırılmış bir quş qonub
budağı qırılmış bir ağaca
baharın gəlişinə
dünyada hamıdan çox onlar sevinir*

* * *

açıq pəncərədən
bir saz havasının ağrı çiskini çökür gecəyə
eşikdə yağış səsinə toxununca
göyə üzgün bir yanıq qoxusu qalxır

qaranlıq küsmüş kimi sızır üzünü divarlara
gözünü pərvanə külü göynədir deyən

ayrılıq çıxır gecənin taxtına
gəlirik önünə miskincəsinə
boyunu bükülü

* * *

ocaq keçindi gecə bitdi
quculmaqdan bezdi bu yorğun dizlər
ölən pərvanənin bu son titrəyişi
bu büt səssizliyə
son ibadətdən başqa bir şey deyil

daşlaşmış sözlərin yan-yörəsindən yol gəlirsə
bu quru nəfəs neyləməli
görünür taleyin buz tutmuş pəncərəsində
hər düşən naxış əriməz

* * *

görəsən bu Dəniz səsi hardan gəlir belə

nə vaxtdı Dəniz səsinə qalxmışq yuxudan
 yelkənlər tikmişik kəfənimizdən
 çıxmışq Çölün düzünə eləcə
 Çöl gecəsindən yovşan iyi gəlməzmi bəs
 nədən hər tərəf yosun qoxuyur burda
 Çöl nədi
 Dəniz nə
 bəlkə artıq alın yazımızı geri oxuyur Rəbbimiz

* * *

tüstülü fələklər
 sönük ulduzlar qəderimdimi
 kəsilmiş kəndirlər dərin quyular necə
 bu ömrün dolanbac aşırımlarını
 fani günlərin cəsədilə dolmuş gördüm, yavrum,
 qibləsi
 yolları çiskin içində
 bir eşqin miskin heykəliyəm indi
 güzgüyə baxanda diksinən
 salavat çevirən zamanım gəlib daha

* * *

bu yorğun Çölün üfüqlərindən
 o dikələn ya bir əlçim duman ola bilər
 ya son nəfəs
 burda bir çobanaldadan yağışı kimi
 gah sevgi aldadır adamı
 gah ölüm

dostlar uzaqlardadı yenə
 Tanrı ucalardadı
 heç nə gözləmirəm bu batil ömürdən
 arxadan bir düşmən həniri də gəlmir
 biləm bu yolda yalnız olmadığımı

* * *

haqdan gələn
 soyuq bir işıq var divarın üzündə
 işığın üzündə kölgə qırışı var
 o boz divara söykənən qocanın
 üzündə qəmli barışıq var talelə
 bulanıq sular içindən baxır doymuş gözləri
 baxır son qapıya yuxarılara
 özü də bilmir dünyada
 ömrün axırı nəylə gəlir barışığa

* * *

itlər gecə uzunu
yüyürə-yüyürə
ulduz axan tərəfə hürüşürlər

bir qoca alının qırıqlarından
soyuq tər
sonuncu yazını yuyur

batan hıçqırtı dardan qurtularaq
sakit bir ağıdan tutub dikəlir

hər şeydən xəbərsiz
qaranlıqlardan bir yolçu gəlir
ithürən tərəfə

* * *

qaranlıq düşsə də açılır gülü
eşqini sabaha saxlamır ağaclar da

doğruymuş
ağlaya bilmir buludlar öz içində
sevənlər sən demiş bərkdən ağlamır
haqq imiş göz yaşları aşiq ovcunda
belə qaranlıqdan keçən nə xoşbəxtədi, İlahi,
kasıb daxmalarda
bəxtsiz çırağından
his çəkir gecə

* * *

sahilin kimsəsiz qumluqlarında
çılpaq bakirə ayaq izləridir
sulardanmı çıxır ilk dəfə
ya dönür dünyadan sularamı girə - bilinmir
dənizin üstündə dipdiri bir gecə süslənir
biz də bu sonsuz damın altında diriyyik şükür
bu gecə iz nədir ya qatlanan diz nə
öldürsən də başına girməz adamın

* * *

çox güman
harayı bizə çatmadı
Tanrıya tutdu üzünü sakitcə

o günahsız payız
 bəxtsiz bir gəlintək
 özünü tənha bir ağacdən asdı

indi bu şam işığı
 bizə yadigar qalmış son yarpağıdır onun
 sönsə aralığa zülmət çökəcək
 sonra da bu boz dünyaya
 bu zalım dünyaya
 gözlə görək nə vaxt qar yağacaq

* * *

yelkəni köprüdü isti bir ahdan
 qopdu da limanından
 getdi də o sərxoş gəmi
 indi nə üzümüz var ardiyca baxmağa
 nə də tərs kimi üz gizləməyə bir yer var
 indi örtüb qapı-pəncərəni
 göz-gözə gəlməkdən
 qorxub ömür sürürük

yaxşı ki
 dənizin səsinin sahillərindən
 baxanda dəniz görünür
 çox şükür

* * *

dünyanı dar görüb
 bu qış göylərinin qar uçqunları nə deyir axı
 hardan qayıtmağı hara yağmağı
 kimə başa salır
 kimə öyrədir belə

neyləyir məni o yalqız
 o yuxusuz işıq
 nə bir ah çatır ona
 nə bir əl yetir bu gecə
 içindən buz tutmuş bir pəncərəni
 çöldən niyə döyüm
 xeyiri nədir

* * *

dilimə çatmamış qırıldı bu səs
 yığıldı geriye
 amma mən ayaqda qaldım

bu səsin qeybimə çöküşü
 bir igidin bir quyudaca
 kəndiri kəsilmək kimi bir şeyə bənzər
 təzədən qırx otaq adlayar
 təzədən yeddi div öldürər
 təzədən gələr içimdən bu səs
 bu dəfə göz yaşı cildində
 bir eşqin qanadı üstə
 gözümdən gələr hökmən
 amma mən
 ayaqda olacağammı o zaman

* * *

gözləri yarpaq səslərilə dolmuş gecənin
 yolu yoxdu bir yana çıxar
 küləyin çırağa çatmır əlləri heç cür
 çırağın da eləcə varağa düşmür işığı
 xalıqdan nə diləsin
 bilmir günah yiyəsi
 yatan qaraçuxam haqdır yatır
 axı bütün gecələrin soyu ayrılıqdı
 axı bütün gecələrin kökü vidadı

* * *

sonuncu ahımız
 sonuncu sevginin uçuqlarından
 duman tək qalxır
 o ahdan göylərdə bir ip əyirəcək yəqin
 sonuncu mələk asacaq özünü

sonuncu gözlərin quraqlığında
 od yerinə
 su gəzənlər yenə yanacaqlar
 bizdən sonra aşıqlər eşqə
 ürəklərindən deyil
 başlarından çalınacaqlar
 çarmıxa çalınmış kimi

* * *

ağaclar titrəşir eləcə
 yellər öpüşür eləcə
 dünya nəfəs alır eləcə
 eləcə sağdır adamlar
 yenə gethagetdi divar dibiylə
 nə dünya qurtarır
 nə divar eləcə

bir uşaq daş atır
yalqız bir quşa
quş qalxır göylərə eləcə
daş eləcə dönür geri
bir qoca götürür yerdən o daşı
dibiylə getdiyi
divara hörür eləcə

* * *

dırnaqları qopuq yalı düyünlü bir atdır
süzür qeybdən məni əzab dolu gözlərilə
hərdən yuxularda da görürəm onu
hər dəfə yadıma düşəndə
içimdə dərdim eymənir

bir də
bir dəlisoy cavandır
baxdıqca baxır üzümə
«atlan!» söyləyirəm başını bulayır
dalımca gəlmir
məne də «atlan!» deyirlər getmirəm
iman bağlamışam taxta qılınca

* * *

gözünü yumursan ancaq divar görünür
açırsan yenə də divardı
bütün divarların soyuq üzündə
aman yeri yoxdu ancaq ah yeri var
aman yeri yoxdu daha ah çəkmək niyə
ahdan tökülmür axı divar daşları
onsuz da bu yurdun içində
ölüm gəlməyincə
səslənmir ömür

* * *

söndürüm ocağı tərənəm gedim
gözlərinə qan hopmuş
bir sabah gəlir irəlidən
onun da dalyca gələn bəllidir
adamin üreyi çəkilir, Allah,
buralar haradı bir deyən yoxdu
bu nə divardı kimdən sorasan
bomboş bir səhradır
mənəm
duamdır

nə bir müridim var
nə bir mürşidim mənim

* * *

yuxulu bir əl söndürdü çırağı
sonra işıqla birgə yox oldu
yaralı bir göyərçin kimi çırpınaraq
əzablı kölgəm öldü divarlarda
kölgəydimi o
ya bir haqq qıfılbəndi
bu gecə
bu sual da
bu batan səs də bir sirdi

torpaq altındakı ölü kimi
hər şey
bir daş altda
bir daş üstədi
ürəyimin dibində

* * *

göy otun şəhinə batıb üşüyən
çılpaq bir külək əsir Çöl boyu
axıb gedən sular
dibiyox göylər
tələsən yolçular
haqqın nizamı kimi eşq içində
çiyini mələkli aşiqlərin dupduru gözləri
«bu dünya gözəldir» deyir nədən
imandan sevgidən iraq
dünya bir Can Bazarı deyilmi məgər

* * *

bir fani rüzgardı
üzülmüş payızı alır çiyinə
salır budaqlardan yaralı-yaralı

burda sevgilərin sabahı yoxdu
burda görüşlər var
ayrılıqlar var ancaq
burda küləklərin mayası ahdan
yaşılı yandırırdığı kimi sarını da tökür
bir olan haqdan gəlir qismətimiz burda
hamının yükü gücünə görədi
hamının gücü sevgisinə görə

* * *

yolsuz-yolağasız bir Çöldə dayanmışıq
 zamanın çarxı dolaşıbdı burda
 gören hansı vaxtdı Ölüm Vaxtıyla
 ömrün gecəsidi yoxsa sabahı
 bu biyabanda adamlar da çaş-başdı, Allah,
 hamı əlacsız-əlacsız dolaşır
 dünya
 əqrəbləri düşmüş saata oxşayır
 gələnlər görənlər ha baxsalar da
 bir şey anlaya bilmirlər

* * *

sevda kabusudur başımın üstündəki
 mən bir eşqin köləsi
 mən bir haqqın quluyam
 Tanrının Rəhmət Qapıları açıqsa da üzümə
 nə keçə bilirəm nə də ki qala
 bu batil ömür
 fanilik içində hər yükü
 çətin çəkə biləcək
 içim külə dönmüş bir «Ənəlhəq!» yeridir
 nə bir çiçək
 nə bir ot bitirər daha

* * *

mərmər döşəmədə sınımış qədəhlərə
 boş tavanda yellənən kəndirlərə
 nə qədər baxmaq olar, İlahi,
 başını sinəmin divarlarına döyməkdən
 bu ağrı sərxoş key olmuş artıq

atsız arabanın son sənişini
 bezərək yatmış yenə
 yenə yuxusundan
 tanış bir kölgə keçir
 bir əlində qılınc
 bir əlində şam

* * *

baş daşına şanapipiklər qonmuş
 köhnə
 kimsəsiz qəbirlərdi kol-kos içində
 əlacsız bir adamın burda nə işi var

Tanrı bəndəsini hara sürüklər görən
 bir addım bəridə sevda ələmi
 bir addım o yanda
 haqqın girdabları gözlər bizi

bir uçuq divardan
 bir sınıq qapıdan başqa
 ölümlə nə durur aramızda

* * *

qapandı gözlərim
 ölməmişəm
 yox
 kimdisə nahaqdan çırpır dizlərinə

yox
 ağlayan yoxdu
 yağışdır
 yağır
 o yağışın səsinə açın pəncərəmi

yağış da deyil heç
 quşlardı
 göydən
 bir ucdan tökülürlər tənəkə damlara

yox
 quşlar da deyil
 açdım gözlərimi
 söndürün şamları
 şeir oxunur, zalımlar

* * *

son kimi görünən yolun başında
 birçəyindən səhləb çiçəklərinin qoxusu gələn rüzgarlardan
 sən varmısan deyə sordum

içimdə
 ovunu marıdan bir aslan sükutu
 qədər üzüm kimi bumbuz bir səssizlik

sən varmısan deyə bir daha sordum
 gedən nəfəs kimi cavab gəlmədi

qum kimi çökdüm göl durmuş xatiratların dibinə
 daha məndə ayaq izləri qalmaz
 qalmaz sultanım
 varsansa gəl keç

gəlişinlə
qaranlıq çöllərin sükutunu
qıyma-qıyma doğrayan bir qatar kimi
tikələ içimin boşluqlarını
adını yazmağa yer qalmasın

* * *

susmuşkən ağacın sarı çiçəklərinə damcılar yağışın
özündən xəbərsiz gizlinləri açılırsa neyləməli adam

neyləməliydi Bayılda qapı ağzındakı o kor dilənçi
gözləri altında dərdin qatranı
bir əlinin ölü barmaqlarıyla
sığalladıqca sarı bantlı qızciğazın yaş tellərini
unutmuşdu açıla qalmış o biri əlini
əlindəki qəpik-quruşun
üstünə tökülmüş sulu çiçəkləri

qanadını içindən çəkib çıxardığı dərd sayacağı titrəyirdi
vücudunda yaşamaq eşqi o zavallının
sarı çiçəklərdə damlaları yağışın – susmuş nə susmuş
sarı bantlı o qızciğaz – gözəl nə gözəl
ölü barmaqlarında dilənçinin – sevda nə sevda
sarı çiçəkli ağacın baharı – həyat nə həyat
dilənçi – ata nə ata
qızciğaz - övlad nə övlad

* * *

mən umudsuz bir suçlu
umudsuzluq nə qədərsə o qədər çəkər bu çilə

məni yağmurlarda yalnız buraxma
mən yağmurlarda dünyanın ən kimsəsiz aşiqinə dönürəm
ən bəxtsiz qəribinə

Tanrının Rəhmət Qapıları
həm də yağmurlarda açılır bəndəsinin üzünə
amma üz hanı adlayıb keçəm
mən hələ söz ləçəyində gül böcəyi kimi
halsız-halsız iməkləməklə məşğulam
di gəl Ondan başqa görənlər yoxdu

mən umudsuz bir suçlu
suçlu olduğumu oxumaqdan yana
içimin əlifbasını öyrənməyə nə hacət
çox sadə bir lisanda yazılmış o surətimdə
yağmurda leysanda yazılmış bəlkə də
hər kəs oxuya bilər yağmur pərdəsi arxasından baxarsa

yağmur kimi bir eşq pərdəsi arxasından baxarsa
oxuya bilər hər kəs

mən öldüyüm sevginin içində suçlu
mən dirildiyim dualarımda suçlu
Qul deyilənin bütün sifətlərinin təcəllası canımda
mən faniliklər içində miskinliyimdə suçlu
sən məndə pak-pakizə
mən səndə suçlu

məni yağmurlarda yalnız buraxma
umudsuzluq nə qədərse o qədər çəkər bu çilə

uçuq divarlar üstünə yorğun göyərçinlər qonur

* * *

*bir Ağ Yayığın üstə
bir sıxma Yurd Torpağı
o torpağın üstündə
bir Göyərçin Ölüsü
o göyərçin ölüsünün
bir qanadı ucunda paslı bir Qıfıl
bir qanadı ucunda bir gülöyşə Nar*

*bu mənim Sırrım
Taleyim
dərgahlara daşımağa
bundan başqa nəyim var*

QUŞLAR OXUSUN

quşlar oxusun oxusun
 onsuz da bu haqq yolunda
 mehrimizi nəyə salsaq
 sonunda aldanış durur
 kimə övliya söyləsək
 dilində bir qəmli hökm
 içində yalvarış durur
 gedənlər gedir uzağa
 gələr gəlməz Tanrı bilir
 Tanrı bilir gedər getməz
 gələnlər uzaqdan gəlir
 sındırılmış budaqların eşqinə
 «haqq! haqq!» deyən dodaqların eşqinə
 yenib qonsun baxtımızın köşkünə
 oxusun oxusun quşlar

quşlar oxusun oxusun
 onsuz da
 ancaq qanadı olanların nəğmələri
 haqdan gəlir

HEÇ NƏ BİLİNMİR HEÇ NƏ

heç nə bilinmir heç nə
 adamlar gedir ağaclar qalır
 ağaclar gedir quşlar qalır
 ya da elə əksinə

heç nə bilinmir heç nə
 nə əvvəldi nə də son
 nə dinən var nə susan
 getmək gəlməkdən asan
 ya da elə əksinə

heç nə heç nə bu gecə
 gecəyə
 yurd güllərinə
 ulduzlara
 küləyə
 bu gecədən keçib gedən
 tale adlı hər şeyə
 bir kədərli şərqi kimi
 oxuyur bizi ruhumuz
 ya da elə əksinə

tək nisgildən savayı
 heç nə bilinmir heç nə

NECƏ BİLİRSƏN

necə bilirsən
doğrudanmı yiyəsiz ocaqların külü
heç vaxt qarışmır torpaqlara
doğrudanmı ahlı günlərdə
sovrulurlar gecələrin üzünə
sonra da gözləri tutulmuş ulduzlar
qaranlıqların içiyə
baş alıb gedirlər əlhavasına

necə bilirsən
bu gün bir kimsəsizdən qalan cığır
sabah hökmən başqa bir kimsəsizin
bəxtinəmi çıxır
yoxsa açılıb tökülür daha
tale dediyimizin dürlü sirləri

yoxsa mən inanmalıyam
inanmalıyam ki
ömründə ilk dəfə
çiyini bir tabuta dirənənəcən
böyüyür kişinin boyu-buxunu
necə bilirsən

ÖMÜR DEYİL ULDUZLARIN İŞİĞİ

ömür deyil ulduzların işığı
yuxu deyil çiçəklərin qoxusu
olsa olsa bir sehrli vidadır
dinir məndə tənhalığın ağısı

mən susuram
mən susuram
sonsuzluqdan səslər dönür
mən yumuram gözlərimi
mən yumuram gözlərimi
uçuq divarlar üstünə
yorğun göyərçinlər qonur
daş dililə quş dililə
qaytarır fələk duamı

görəsən nə vaxt biləcəyik
sürdüyümüz ömür kimin yuxusunun davamıdır
gördüyümüz yuxu kimin ömrünün davamı

HESABLAR SORĞUSU

keçir qarlı gecədən
 ayaqyalın bir külək
 dünyadan əl götürməyə
 bir isti yer də yoxdu
 gülçü, hardasan, yürü
 bir Gül qoy sinəm üstə
 qoxusuna halallıq ver
 dırnaqlarım göyərir

dünyaya gəlmək özü
 bir əcəl oyunudu
 qalan hər şey bu oyunda
 uduzmaqdi sadəcə
 Gül axirət müşkülünün
 açarlarından biridi
 biri qırx canın çırağı
 iki dünya sirridi
 Eşq hesablar sorğusudu
 bir Gül qoy sinəm üstə
 qoxusuna halallıq ver
 dırnaqlarım göyərir

ADINI BİR PARÇA DAŞA YAZDILAR

adını bir parça daşa yazdılar
 o gündən
 çiçəklər səndən yuxarıda qaldı
 səndən yuxarıda qaldı ağaclar
 günəş səndən yuxarıda qaldı
 səndən yuxarıda qaldı bu dünya

o gündən
 çıldır-çıldır uduzların altında
 küləyin yağışın qarın altında
 bir parça daşın qara günü başladı
 «qara günə daş düşəydi!» deyərdin
 qara gün də daşlandı yavaş-yavaş
 dost-tanışın ürəyində
 qəmin getdi yuxuya
 təkçə bir qadının saçlarını
 ağarınca yudu
 alnını üz-gözü
 şırım-şırım səngərləyib
 gizləndi sənsizlik
 səndən yuxarıda qaldı bu dünya

çiçəklər
ağaclar
güneş
o qadın

adını bir parça daşa yazdılar
adın səndən yuxarıda qaldı

BİLMƏDİK HARA YIXILACAĞIMIZI

ah biz bilmədik
bilmədik hara yixılacağımızı
bilsəydik
ora qabaqcadan pərqu döşəyərdik
yaşayardıq arın arxayın

bu ağaclar
doğulduqları yerdən
hələ bir addım da ayrılmayıblar
gözəl də bilirlər hara yixılacaqlarını
hər payız gələndə
yixılmaqdan qorxurlar elə bil
döşəyirlər yarpaqlarını
ayaqları altına

ah biz bilmədik
bilmədik hara yixılacağımızı
bilsəydik
daşıyardıq günahlarımızı
arın-arxayın

* * *

dar macalda
bir İnsan da danışsın
bir Quş da oxusun
görüm İnsanın sözüne çox inanacaqsan
yoxsa Quşun səsinə

amma sən bilirsən
bütün bunlardan yana
könlü qəzalar etmişin
eşq adlı bir qazavatdan başqa
yolu olmur bu dünyada

Arının Güle gündəlik
hesabatdan başqa
olmur bir özgə yolu

bu çək-çevirdə
 dərdə düşən yasa batan aşıqlərin
 dərdədüşdən
 yasabatdan savayı
 hansı yolu ola bilər axı

dar macalda
 görüm İnsanın sözünə çox inanacaqsan
 yoxsa Quşun səsinə
 yoxsa elə bilirsən
 bu tozlu güzgüdən
 təzə bir yolmu açılacaq üzünə

* * *

umudumu sənə tapşırıram
 çırağımı sənə tapşırıram
 sənə tapşırıram pərvanələri
 arxamca gəlmə

bütün sular mən dərdədir
 bütün ulduzlar mən dərdədir
 buludlardan o tərəfə
 durnaların ağlaması
 sevgidəndir, üsyanım,
 bütün durnalar sən dərdədir

umudumu sənə tapşırıram
 halal xoşun olsun
 çırağımı sənə tapşırıram
 halal xoşun olsun
 sənə tapşırıram pərvanələri
 arxamca gəlmə

sulara bağlı tərəfim
 susmuş səsim-küyümdür
 torpağa bağlı tərəfim
 yerin deyil göyündür
 göylərə bağlı tərəfim
 açılmayan düyümdür
 gəlmə arxamca gəlmə

bir quş da var deyirlər
 caynağında bir qara daş
 gündə yüz yol keçir başımız üstən
 o gündən ki
 paltarı oğurlanmış bəxtsiz bir mələk
 saçlarına bürünərək
 bir gölün qırağında
 ağlayır

göyərçin cildində uçub getmiş
bacılarının sorağında
o quş yorulmaq bilmir

o quşun bir istəyi var
o daşın bir qisməti var
o mələyin bir həsrəti
hər şey Tanrının işidir
o quş da o daş da o mələk də
sonranın işidir
o ki qala
mənim gedişim ola
gəlmə arxamca gəlmə

* * *

dünyadan əl götürənlər
bu divardan tutub gedir
bilməmiş olmazsan

uzat əllərini
iyrenirəm bu dünyadan söyləmək küfr deyil

bilməmiş olmazsan
sevgidən gəlməyən yolu
başlayan da peşiman bitirən də

o yola çıxan köçü
gözləyən də peşiman
ötürən də

o köçdən qalan izləri
axtaran da peşiman
itirən də

o izlərdəki yazını
o yazının bir sözünü
təkcə umudu deyirəm
nə yazan peşiman olsun gerek
nə də oxuyan

bilməmiş olmazsan
umudun xəmiri işıqdandı
ışıqda daş yoxdu ayağa dəyə
daşda zülməti bilmirəm
zülmətdəsə bircə daş var
qoyan da peşiman
götürən də
uzat əllərini

uzat əllərini
 və sürt bu divarın pak üzünə
 sonra sol əlinin içini
 sağ əlinin üstünə
 sağ əlinin içini sol əlinin üstünə çək
 sonra hər iki əlini çək üzünə
 amma məndən soruşma
 soruşma nə vaxt görəcəyik
 bu susuzluğun sonunu

* * *

qalmağa gücün çatmır
 getməyə bir yolun yox
 umudunu göylərə bağlamısan:
 «bəlkə orda zulum yox»

ömrü boyu
 üzü göylərə yaşayan çiçəklər yarpaqlar
 son qismətlərinin göylər olacağına
 inanırlar

budur bu gecə
 göydən
 qaranlığın dibindən
 qanad səsləri gəlir
 sarıca bir yarpaq düşür hərdən
 o qanad səsləri gələn yerdən

get-gedə o qanad səsləri
 payız yarpaqlarının ağlaşmasına
 daha çox oxşayır

get-gedə o düşən yarpaqlar
 yarpaqdan çox
 başı bədənindən qoparılmış
 sarıca bir bülbül ölüsünə oxşayır

elə bil tabutumun qapağını qaldırır
 elə bil özgə bir dünyadan baxır üzümə
 dili tutulur
 pəncərəni açıb məni çağırmaq istəyən adamın

nə baxırsan
 yoxsa ürəyinə bir şey damıb

* * *

yerin göyün yolu bağlı

nolsun balam
 ömür deyilən bu çürük kəndirlə
 intihar da etmək olmur
 intihar da qorxulu
 nolsun balam
 badam çiçəkləyib üşüyən könül rəngdə
 nolsun sularla otlarla
 dil tapıb danışmaq olur
 divar da danışır adamla təkbətəkdə
 budur saz dinir
 kirpikdən süzülüb qırılmaqda olan
 bir damla göz yaşının
 heykəlinə oxşayan saz
 qanadları kəsilmiş qu quşu kimi
 ustadların sinəsində
 çırpına-çırpına yaşayan saz
 nolsun balam
 qafil oyanmır oyanmır
 sinəmə saplanan yağlı süngüsü
 qanımdan su içib
 yaşıl-yaşıl yarpaqlayar
 kim gülər kim ağlayar
 nolsun balam
 qafil qalxmaz yuxusundan
 qalxıb da bir baxmaz bəri

mən başsızlığımı duydum
 barı duysyn
 duysun məni
 gəlsin başımın sərvəri
 ruhumun tərəri
 eşq

* * *

nağıl danışanın üzü görünmür
 yumuludur gözü dinləyənin də

deyirlər dərdilər yaralılar
 göydən alma yerinə daş düşəndə
 görünürlər biri-birinə
 daş yağışına düşəndə görüdükmü biri-birimizə

sən demə ömrü boyu
 hər şeydən çox
 insan öz ölümünə hazır olurmuş
 dirilərin umuduna
 öülərin tabutuna daş yağanda bildik bunu

daş yağışı daş
 ürəyimizin daş yeri də çiçəkləyəcək

çiçəyin haqqı daşda qalmaz axı
 kim deyir ki diz çökənin bir dərdi var
 yalvaranın bir günahı
 kim deyir ki
 ölümünə hökm oxunanın
 bir cəlladı var
 öldürülənin bir çəkimlik ahı
 yalandır inanma evim-eşiyim
 ağlayırlar indi
 gözləri işığa öyrəşənlərdi
 yara-yaraşığa öyrəşənlərdi
 belə ağlamazlar dərdi
 ağlayışını bilməyən
 dərini gözdən salar

neynək
 haqq da bir dərviş babadır eşq kimi
 bir gün də yolunu bizdən salar

* * *

nolaydı
 bir içim suyun da
 hesabının sorulacağı o divanda
 gözlərimin bu fanilikdən
 qırpım-qırpım yığdıqları
 sorulmayaydı keşke

qaranlıqların örtüdü sulara
 dalğa dalğaya yüklüdü bilirəm
 bulud buluda
 dalğalar arasından əllər görünür
 buludlar arasından qanadlar
 dərd dərde yüklüdü bilirəm umud umuda
 amma yenə o əllər o qanadlara
 çatmır axı
 nolaydı
 çataydı keşke

ölümün adı qara
 rəngi sarı
 çirpınır o əllər o qanadlar
 qarışdırır boyaları
 son nəfəsə yığışanlar
 kəfən yox
 kətan gətirəydilər keşke
 bir də fırçaları
 sonda bu qapını səssizcə açıb çıxan
 geriye qanrılmayaydı
 qanrılmayaydı keşke
 görməyəydi o şəkli

nolaydı

* * *

axı demişdik
 yolumuz hayana dönsə də xoşdur
 axı demişdik
 yer-göy sevgisi olanın qurtuluşu var
 qurtuluşu olan Tanrıya tuşdur
 axı bilirdik
 bu boz təpələrin o üzü Çöllük
 o Çöldə can verən hər qoca qurdun
 boğulub-soyuyan bəbəklərində
 sirli yazıları solur bu yurdun
 bilirdik bilirdik
 yalvarışlar aldanışlar
 ulduzları tüstüləyən
 sönmüş bir gecədən gəlir
 doğuluşlar dərinlikdən
 ölümlər ucadan gəlir

indi
 quşlar da yuva qurmur
 hörüldüyümüz divarın oyuqlarında
 indi
 qətl yerimizdən keçirlər hər gün
 görürlər hər giləsi nar dənəsi boyda olan
 göz yaşımızı quşlar necə dənləyir
 dənləyə-dənləyə necə ağlayır
 sonra quşları göylər dənləyir
 dənləyə-dənləyə ağlayır
 sonra
 enir göylərdən üzü rübəndli bir atlı
 yel kimi çaparaqda
 meydana nar çırpır yox
 atının boynunu qucaqlayıb hönkürür

sonsuzluq içindən sonsuzluq doğur
 çox şeyin sonu doğuluşla çatır
 ay gedən divanə gələn divanə
 sən də bizim birimizsən
 Allah eləməsin
 axtardığının
 axırda biləsən nə olduğunu

dərddən yıxılmaqla qurtulmaq olar
dərddən yol enmir ki düşüb gedəsən

* * *

*danışb susduğumuz bu dildə
«gor» sözündə də bir işıq var
«ölüm» sözündə də yaraşiq var
«ayrılıq» sözündə də
bir barışiq var*

* * *

çıxdı sinədən son nəfəs
üzülmüş can azad oldu
elə bil ki bir dəstə quş
qışdan çıxıb yazıya doldu

gül budaqdan qopub getdi
ruh da gülə hopub getdi
fələk canı qapıb getdi
nə «al!» oldu nə «sat!» oldu

* * *

palçıqdan bir quş düzəltdim
ha can verdim dirilmədi
taxtadan qılınc qurşadım
heç qınından siyirmədi

qapını döydülər qalxdım
xoş bir qaranlığa çıxdım
bir səs gəldi: «tərpən, vaxtdı»
getdim daha görünmədim

* * *

bütün taxtların ucası
bu taxta tabutdu ki var
bu şahlıq çəkir hamını
üzündə şeytan tükü var

hamının şah olan günü
hamının ölənin günüdür
ölən günü çiyimizdə
diri bir şahlıq yükü var

* * *

qabaqdan bir axşam gəlir
gəlişində bir barışıq
bətindəki ulduzların
doğuluşunda bir sülh
içiyə bir aşıq gedir
gedişində bir ölməzlik
oxuyur:
hər gözümün çalası

çökmüş bir qəbir yeridir
eşit, ay Allah bəndəsi,
qəbirdəki diridir

* * *

hər nağılın sonunda
göydən üç alma düşür
alma payım sizin olsun

hər həsrətin sonunda
göydən iki sevinc düşür
sevinc payım sizin olsun

hər ömrün sonunda
göydən bir ölüm düşür
yüyürməyin üstümə

* * *

hərdən-hərdən
on ildən yüz ildən bir
bu dəryanın üstündəki
milyon-milyon əl uzanan
göz zillənən boşluqlara
bir göyərçin uçub gəlir

amma yenə bilinmir
dimdiyində gətirdiyi saman çöpü
kimin qismətinə düşəcək

* * *

qaralmış yarpaqlar
yanmış lələklər çıxırdı
əriyən buzların içindən

doğmalarımızın səs ilə
hər gecə bizi çağıranların
kim olduğunu
biri-birimizdən soruşmağa
ürək eləmədik yenə

* * *

bozarır göylərin üzü dünyaya
əksi batır suda ağır buludun
hamı qəmli baxır bu gün üzümə

elə bil demişəm: «məni unudun»
 hər şey vıda deyir qalır uzaqda
 dünyanın Dənizi
     Çölü
     Meşəsi
 səfərim haradı bir Allah bilir
 gedirəm içimdə iman nəşəsi

* * *

yağışın nəfəsi kəsilir qəfil
 astadan döyülür dəmir darvaza
 islaq qaranlıqda bir səs büdrəyir:
 «dur gəl aç qapını a yazı yazan...»
 hər gecə beləcə susub oturur
 əli də titrəmir rəngi də qaçmır
 bu sirli qapını nə zamandı ki
 döyən döyüb durur açansa açmır

* * *

baxır üzümüzə sısqa bir çocuq
 əlində yaşıl bir dəfnə budağı
 o sirli budaqla toxunur bizə
 gah da nəse deyir qaçır dodağı
 qatır başımızı o gözəl bala
 hələ də durmuşuq səssiz-səmirsiz
 kəsilmiş başımız qoltuğumuzda
 haqqın dərğahına növbədəyik biz

* * *

adlayır önündən matəm güruhu
 varağı çevrilir yalqız qocanın
 nimdaş şalvarının dizləri kimi
 duyur ki köhnəlib süzülüb canı
 görür ki bu səssiz insan selində
 avarsız yelkənsiz bir tabut üzür
 bilir ki tezliklə yarılar sular
 və çıxar suların üzünə bu cür

* * *

bu mənim çökdüyüm sonuncu dəniz
 bu mənim qucduğum sonuncu ada
 sonuncu günümdə doğan günəşin
 hörülsün saçına sonuncu sevda
 açılsın gözləri açılsın daha

içi fanilərdən od alanların
 məni uzaqlarda ağ yelkən bilib
 arxamca ölümə atılanların
 açılısın gözləri Allah eşqinə

* * *

bu rüzgarlar kimdən qaçır
 kimdən qaçır tapır kimi
 payız kiminsə üzünə
 çırpır məni qarı kimi

solğunluqların kölgəsi
 titrəşir boş səkilərdə
 qəm eləmə qəm eləmə
 payız bir qızıl qaladır
 tikilər də sökülər də

* * *

bu qarın əvvəli yuxuma yağmış
 sonu da yuxuma töküləcəkmi

bu yolun əvvəli göylərdən enmiş
 sonu da göylərə dikələəcəkmi

bu ömrün əvvəli sevgidən gəlmiş
 sonu da sevgiyə çəkiləcəkmi

* * *

səbrimi eşmə eşmə
 eşmə Allah eşqinə
 çəkilibdi içimdə
 öz dərdim öz köşkünə

səbrimi eşmə eşmə
 daşa dəyər külüngün
 nə səbir qəbir deyil
 nə bu gün mən ölən gün

* * *

sağlığında qardaşım Rəşidə yazılmış şeir

gündüz
qar sovruguyla çəkilib gedir
gecə
qar sovruguyla enir göylərdən
uzaq dan yurdlarından
qürub yuvalarınacan
don vurmuş ayaqlarını sürükləyir qaranlıq

yenə kollar ağaclar
ağ yallı yellərin ayağı altda
qalıbdı qürbətə düşmüş kimi
bu gördüklərin haqda
heç nə fikirləşmədən
ötüb getsən belə
yenə hər şey daşınacaq səninlə

itir
qeyb olur
bir ağ canamaz üstə
diz çökmüş qiblə dağları

uzaqlardan dönəndə
türbət daşı kimi qorxa-qorxa öpdüyüm
nənəmizin əllərinin soyuğu
oyanır
oyanır sümüklərimdə
gordadır indi
gor -
ömür cığırının torpaqda düşmüş son düyünüdür
hardadır indi
hardadır yıxıldığım
hər dəfə
yıxılıb özümə gələndən sonra
qaydınca huşum dönüncə ağlım
ruhuma dumduru bir sevgi dolub
o an gözlərimdə
dünya əvvəlkindən on qat da gözəl olub
bəlkə yenə yıxılıım
bəlkə yıxılmaqla döner sevgiyə
nənəmizin əllərinin soyuğu
qaranlığın don vurmuş ayaqları

itir
qeyb olur
bir ağ canamaz üstə
diz çökmüş qiblə dağları

gecə
qar sovruguyla enir göylərdən

* * *

nənəm Şəkərin qəbri üstündə

yenə diri gözlər
ölü əllərdən yığılır nənə

yenə diri əllər
ölü gözlərə uzanır nənə

yenə mehdöyəndə
əllərimi gözlərimə qapamışam
amma yenə
bilə bilmirəm nənə
bilmirəm
ölü hansıdır
diri hansı

* * *

Sənanın unudulmaz xatirəsinə

buludlar yığışır gorgahın üstə
bu dərdin göz yaşı mövsümü bitməz
məni bir ağının içinə hörür
hörür diri-diri doğmaca bir səs

deyə də bilmirəm səs yiyəsinə
gəl gedək, can bacı, gəl gedək bədi
bir ağı hörüb ki dörd divarı var
dördü də qapısız pəncərəsizdi

uzatsam əllərim havada qalar
hönkürtü tökülər gəl deyən səsə
dərddən yıxılmaqla qurtulmaq olar
dərddən yol enmir ki düşüb gedəsən

* * *

kiçik qardaş önündə acı sükut

gün gələr
sənin də ruhunu bir dərviş bulud
çiyinini bir yağışlı üz
dodağını
oz alovunun qanı içində çırpınan
şəhid bir söz yurd elər

gün gələr

damarlarındakı qan döyüntüsünün
 Adəmin addım səsləri olduğuna inanarsan
 amma bu bir parça çörək
 bu bir parça çörək dediyini deyəcək
 min il keçsə də yenə
 deyəcək bax sevda budur
 deyəcək bax ömür budur
 deyəcək bax bəxt budur

gün gələr
 sən də bilməzsən
 bilməzsən çörək göz yaşı
 ya göz yaşı çörək dadır

* * *

üfüq torpaqları
 maviliklərin ətəyi gömülmüş üfüq torpaqları
 özünə sarı yüyürsən özünə sarı
 özünə sarı təzəcə sıyrılmış diz qapaqların
 üfüq torpaqları
 sağ çiyinin üstündə
 sağ çiyinin üstündə yar əli
 ömrün günün şahlıq quşu
 sağ çiyinin üstündə endirdilər
 sonuncu soyuqluğa
 endirdilər yaralı-yaralı
 göydəmir qayalar içəridən dağılmadı
 göylər için-için yıxılmadı
 şahmar ildırımlar dağlamadı
 uzaq tanış üfüqləri
 üfüq torpaqlarını
 bir yağışlı kimsəsizlik içində
 bir ocağın küncündə
 quculmadı dizlərin
 təzəcə siyirilmiş diz qapaqların

* * *

on yeddi yaşın şeiri

ayaqlarımın
 ilk dəfə torpağa dəydiyi gün
 bir sevinc hönkürüb
 anamın gözlərində

ayaqlarımın
 son dəfə torpaqdan qopacağı gün
 bir çiçək açacaq qapımızda ağappaq
 sonra da

güləcək məni sevməyənlərin gözlərinə
 güləcək anam kimi
 güləcək qəmgin-qəmgin

indidən
 anamın saçlarına hopub
 o çiçəyin rəngi

* * *

mənimdir bu uçan saray
 bu çökən tağlar mənimdir
 innən belə nə fərqi var
 tikən kimdir
 sökən kimdir
 ömrümün bu düşən kərpiclərindən
 hələ bir hücrə də hörməmişəm
 taleyimin adına
 bilinmir heç hansımızı
 hansımızın umuduna buraxıb Tanrı

çəkilən ahlardan pərvanələr cücərsə
 hara
 hansı səmtə üz tutub uçacaq
 tökülən göz yaşlarından işıq cücərsə
 harda
 hansı bucaqda yanacaq

* * *

başımı əydim köksümə
 бүkdüm yorğun dizlərimi
 endim səcdəsinə
 ocaq daşının
 daha qızılgülü qan apardı demərəm
 heç nə pıçıldamaram
 bəxti sönük budaqlara

endim səcdəsinə
 ocaq daşının
 heç nə eşitmədim
 heç nə görmədim
 yumdum yorğun gözlərimi
 uddum sözlərimi sevgi içində

* * *

tənhalığın çırağı keçmiş otağında
 qəfildən oyanıb

divarlardan tuta-tuta
 qapını tapmağa can atırsan
 divar yerinə əllərinə
 ancaq saçlar ancaq üzlər toxunur
 barmaqların yana-yana üşüyəndə
 qapını axtardığını unudub
 əyilib əllərinə baxırsan - heç nə görünmür
 amma bilirsən
 bilirsən göz yaşdır
 örtürsən üzünü əllərlə
 qapını tapıb açırsan sanki

* * *

nə bilirik
 sonunda nə durur bu çöllü-biyabanın
 bəlkə bir ağacdır
 dayanıb dərini danışır göyə
 ağacın altında bir qocadır bəlkə
 dayanıb dərini danışır suya
 bəlkə nə ağac nə qoca nə göy nə su var
 təzəcə yandırılmış bir şamdı
 təzəcə düşmüş bir axşam
 dayanıb eləcə gözləyir səssiz
 bizi Tanrıya qoşacaq qüvvə
 bizi haqqa tapşıracaq qüvvə

* * *

bir dəliqanlıyla durunca üz-üzə
 düşmən güllələri qorxaq olur
 ildırım kimi baxışdan
 qəfil acı bir gülüşdən
 səksənir düşmən gülləsi

analarla dayananda üz-üzə
 düşmən güllələri qorxaq olur
 analar göz yaşlarını boğa-boğa
 qana bulaşmış körpələri
 gül toxumu kimi basdıranda torpağa
 səksənir düşmən gülləsi

güllələrlə dayananda üz-üzə
 qatillər qorxaq olur
 onda
 güllə yerinə
 bir göyərçin qanadının pırıltısı da
 ölmək üçün bəs eləyər düşməne

* * *

göürsənmi
hər gecə
ağaclar ulduzlarla qatır başını
dan yeri sökölənəcən
qapımızdakı əriyin yarpaqları
nəsə pıçıldayır hər gecə
ulduzlara sarı

dilini bilmədiyimiz dünya
rəngini bilmədiyimiz rəya

bir ulduz axınca beş yarpaq düşür
günəşi gözləyən budaqlardan
axan ulduzları görmək asan
doğan günəşi görmək asan
göürsənmi hər gecə düşən yarpaqları

* * *

sular öz səsini eşitmir
eşitmir yarpaqlar öz səsini
öz işığını görmür ulduzlar

sular öz səslərinin uçurumuna yüyürür
yarpaqlar yıxılır öz səslərinin uçurumuna
öz işığının uçurumuna tökülür ulduzlar

sularımız eyni yerdən baş alır
eyni yerdən saçılır ulduzlarımız
torpağımız eyni yerdən götürülür
eyni tale ilə oyadılırıq

sevgiyə tutulunca
bir quşun qızılgül budağında
didilib qanamış səsinə bənzəyir
ruhumuzun səsi

* * *

hər kimsənsə
dilinin ucundan qaytarıb
udduğun sözlər boyda
içəriyə boy atdığıın görünür

hər kimsənsə
söykə kürəyini kürəyimə
yum gözlərini

mənə qardaş demədən

* * *

gözümüzə görünməyən bir ölüm
qulaqlarımız eşitməyən bir hıçqırtı
əllərimiz toxunmayan bir çiçək
can atır bizə sarı

torpağın sərinliyindən
tonqal-tonqal qızılgüllər böyüyür
gözümüzə görünməyən ölümə sarı

göylərin dərinliyindən
yaylıq-yaylıq buludlar enir
qulaqlarımız eşitməyən hıçqırtıya sarı

qalxır enir ruhumuz
əllərimiz toxunmayan çiçəyə sarı
bu sevgidə
xoşbəxtlikdən savayı
heç nə istəmirik
heç nə

* * *

uzaq dan yurdlarında
dağların daş qucağında
hal aparır gecəni

çöllərin dəli yerləri
qalxmazmı yuxusundan
doğramazmı suların
susqun üzünü

gecəni hal aparır
bir həsrət gözüyumulu
su bilib doğrayır məni

* * *

qara qələmlə yazdım
qara gözlərin nəğməsini
əllərim qara saçlarda
dinlədim ruhumun səsini

uzun-uzadı yağışlar yağacaq gördüm
uzun-uzadı qaranlıqlar islanacaq

uzun-uzadı çırpılacaq boşluqlara
könlümün islaq qanadları gördüm

qara qələmlə yazdım
qaranlıqlara qarışan
qara gözlərin nəğməsini
sonra uzun-uzadı baxdım dünya uzununu
hər şey işıq içindəydi
ışıqlı bir yağış içindəydi

* * *

üzümüzün şəkli sulara
suların dirilməsi budur elə
dirilə-dirilə
torpaqdan qaçır sular
sular çəkilir göylərə
üzümüzün şəkli kərən-kərən qalxır
kərən-kərən enir göylərdən
özümü zə yağdığından savayı
yağır çiçəklərə yağır otlara
doğma diyarlara qərib yurlara
adlı-adsız qəbirlərə çilənir
yağır sevib-sevmədiyimiz
adamların üz-gözünə
budur elə yerə-göyə kök atmaq
yerin göyün sevgisi budur elə

* * *

quşlar öz nəğməsini oxumağa giriftar
sular öz səslərinə vurğun
bu yurdun quşları suları
həmişə belə

ya bir qurd ulartısından
ya səssiz bir hıçqırtıdan
tükü ürpəşir gecələrin
saplağı üzülür ulduzların
bu yurdun gecələri ulduzları
həmişə belə

hər korpə cocuğun əlində bir qızıl alma
pəncərə dalından
baxırlar arxamızca ağlaya-gülə
baxırlar gedər-gəlməz yollarda
qalxıb-enən ata cüssəsinə
bu yurdun uşaqları həmişə belə

bir də

azad üzümüzün dustaq surəti
 dərin quyuların dibində
 quruyan suların üzündə çat-çat
 quyuların qurumasıyla
 nələr nələr çıxacaq üzə
 heç olmasa
 kəsilmiş kəndirləri
 göstərəcəyik balalarımıza
 bu yurdun quyuları
 həmişə belə

* * *

hər gün gözümün yıdığı
 hər gün dilimdənmi gəlir
 qərib ruhum hər dönəndə
 Həşir çölündənmi gəlir

yol yorandı yola az bax
 bir yazıydı yolsuz azmaq
 hər yazını silib-pozmaq
 mənim əlimdənmi gəlir

hər yetən haqqa yetdimi
 ahı göylərdə itdimi
 gedən ömürdən getdimi
 gələn ölümdənmi gəlir

* * *

qəriblikdə qoyub gəldiyim dostlarıma bağışlayıram

bir qanad yoxluğum var
 ürək çatışmazlığı kimi bir şeydir
 düşünürəm: heç vaxt adlaya bilməyəcəm uçurumları

bir istəyim var
 iflic arabasında gəzdirirəm onu
 düşünürəm: gedəndə kimə tapşıracam görəsən

qürbətdə həmişə payızdı
 əlində qızılı dəryaz
 gələr biçər biçər keçər
 ürəyi üzülənin ayaqları bir cüt çiçək saplağı kimi
 gələr dəryaza
 ala q otu kimi biçib qoyarlar yerə qəribi

qürbətdə həmişə qışdı
 ərəbistanda yaşasan belə
 sazaqdan içinin aynası çat-çat olar

belə aynada bir mələk də əyilib baxmaz öz surətinə
 fiqurlu konki sürənlər kimi
 içinin buzlaqları üstündə xırçaxırçla dolaşar
 ömrün boz günləri
 «səninki qürbət deyil şərbətdi lap qayıt vətənə» deyən
 sənə deyirəm: heç vaxt keçmədiyən bir yoldayam
 leysanlar çırpır məni
 sən nə bilirsən döyülmək nədi
 heç vaxt sığınmadığın bir ağaca qısılmışam
 yarpaqları arasında şeytanlar oynasır
 ülgüc tiyəsi üstündə ayaqyalın dayanmağa bərabərdir
 gözlərini yumaraq günləri barmaq hesabına sadalamaq
 heç vaxt sevmədiyim bir qadın kimidir
 qürbətin bər-bəzəkli gecələri
 asfaltlara tüpürər soyumuzu şəklimizi adımızı
 qazandığımız çörəyin zəhərə dönmüş bərəkətini
 sən nə bilirsən qərib bir bucağa qısıldığın gündən
 can verməyə başlamağın nə qədər miskin bir şey olduğunu
 qürbətlərdə sən deyən şərbətlərin
 içildiyi qədəhlər bardaqlar
 çilik-çilikdi çoxdan
 onların qırıqları üstündə
 ayaqyalın rəqs eləmək öyrədirlər qəriblərə
 istəsən də istəməsən də qaldırmalısan qollarını çalınan havaya
 amma dərd ondadır
 qəfildən biləsən ki nə qol var nə qanad

qanadların yoxluğu
 ürək çatışmazlığı kimi bir şeydir
 təkçə dibsiz uçurumlara çatanda yox
 həm də zor havasına oynadığın yerdə
 qəfil tutar yaxandan
 təkçə burda yox
 bu sadaladıqlarım hər yerdə belədir
 həm də qürbətdə
 elə sən də vətənə qayıt zalım oğlu
 gəl qürbətə

bəlkə sənə verdim iflic arabası
 sürmək estafetini

ANTİRHORMONİYA**ILAN TÛPÛRCÖYİ**

İlk dəfə əlinə fırça alan balaca bir oğlan gizlinə çəkilib nəyə görəse ancaq və ancaq Anasının Göz Yaşlarını çəkmək istəyir. Və fikirləşmədən fırçasını qara rəngə batırır...

İndi ərən yaşındadır. Oturub hərdən fikirləşir, o vaxt ömründə birinci və sonuncu dəfə əlinə aldığı fırçanı niyə məhz qara rəngə batırırdı?

İndi hər gün gəlib bu böyük şəklın önündə dayanır. Şəkil başdan ayağa müəmma, başdan ayağa sirr...Şəkildə hər yerdən görünən bir təpə təsviri. Təpənin üstündə hamının tanıdığı acıqlı bir kişi ömründə ilk dəfə gülməkdən qəşş edib ayıla bilmir. Dörd bir yanında özünə bənzər acıqlı kişilər oturub. Yarısı Allaha yalvarır, yarısı dizlərinə döyür – gülə-gülə. Təpənin ayağında tanış bir bulaq. Bulağın başında heç kimin tanımadığı bir oğlan uşağı əlindəki paslı bıçaqla suyun üzünü doğrayır – ağlaya-ağlaya...

Gəlir, dayanır hər gün bu şəklın önündə. Rəng həmin rəngdir. Uşaq o uşağa çox oxşayır. Amma müəmma xirtdəyəcən, sirr Tanrıya qədər. Saqqalını qaşımaqdan üzünün bir tərəfinə dəmrov yarası düşüb. Ancaq baş açma bilmir. Bilmir ki, hər gün niyə gəlir bu böyük şəklın önünə. Niyə gəlir, nə istəyir?..

Səfərə-zada hazırlaşmır. Uzaqlara getmək fikri yoxdur. Bəlkə bir gələn var? «Gələn» haqqında fikirləşəndə ixtiyarsız göylərə – dünyanın qıfıl üzü görməmiş, ancaq əbədi bağlı olan yeganə qapısına sarı baxır. Baxır və tükələri biz-biz olur. Elə bil sümükələri arasından belədən-belə soyuq küləklər əsir...

* * *

- Həqiqətin bir üzü var - sənə görünmə də, görünməsə də. Bircə üzü var. Yalnız bircə. Allahsız oğlu, geri qayıt! Qəssabına sarı getmə! Ya başın kəsiləcək, ya sən də qəssab olacaqsan...

Bu nida hardan gəlirdi? Bu səs nə deyirdi? Yeddi yolun ayrıcında, bir daşın üstündə oturub başını ovcuna almış cavan yolçu biğlərini çeynəyə-çeynəyə, acıqlı-acıqlı söyüş söyürdü. Yuxusuzluqdan qıpqırmızı qızarmış yorğun gözlərini ağır-ağır qovzayıb bir xeyli dibi görünməyən yuxarılara baxdı: «Belin qırılısın! Tifağın dağılısın!..» - dedi. Min ilin yorğununu kimi yolun qırağında yerə sərildi. Çox keçmədi ki, dəyirman daşı ağırlığında bir yuxu endi gözlərinə.

O bizim qaraçuxamız idi...

Başını ovcuna alıb uzun-uzadı üstündə oturduğu və fikrə getdiyi o daşın altından bir şahmar ilan çıxdı. Dərisindən bəzəkli bir yuxunun içindən çıxmışdı o ilan. Yuxusundan ağır taleyi olan o oğlana sarı sürünürdü. Başını qaldırıb şahənə bir duruş aldı. Bir qədər beləcə donub qaldı. Sonra da yatmış yolçunun üzünə qəzəblə tūpürdü... O nurlu üzün bir tərəfinin ətı bir göz qırpımındaca çürüyüb eybəcər bir şəkil aldı. Sonra o bəzəkli ilan yolçunun açıla qalmış ovcuna sarı əyilib bərkədən silkindi: ağzından böyük və parlaq bir ləl düşdü...

İndi kim deyər, o cavan yolçu bir vaxt yuxusundan oyanıb ilan tūpürçəyinin eybəcər şəkllə saldığı sifətinə ağlayacaqdı, yoxsa ovcundakı ləl parçasına sevinəcəkdı?

İndi kim deyər, o cavan yolçu o yeddi yoldan hansını tutub gedəcəkdı? Hansı birini tutub getməsinin fərqi olacaqdımı daha?..

...Həqiqətin bircə üzü var – yatmış olsun, oyaq olsun, ilan tüpürcəyinə tuş gəlmiş olsun, fərqi yoxdur, bircə üzü var. Ancaq «açıla qalmış ovcu yoxdur» söyləmə! Açıla qalmış ovcu da var, ovcunda ləli də! Altısından üz çevirib birini tutub gedəcəyi yolu da!

O bizim qaraçuxamız idi.

* * *

...Tabutun üstünə al-qırmızı ipək örtük vermişdilər. Meh tərpətdikcə saçaqlı ətəyi yol boyu üzümə toxunurdu. Bu tabutdan mənimçin çox məhrəm, çox doğma, amma çoxdan unutduğum bir iy – «Çiyələk» sabunu iyi gəlirdi burnuma. Mən bu dəfnə təsadüfən gəlib çıxmışdım. Sağlığında heç mərhumun üzünü də görməmişdim. El adətiycə bir neçə dəfə çiyəni tabutun altına verdim (halal xoşu olsun!). Hər dəfə də tabutdan gələn o məhrəm, o doğma iydən ürəyim əriyib suya dönür, hönkürməkdən özümü güclə saxlayırdım.

Sonradan öyrəndim ki, meyidi «Çiyələk» sabunuyla yuyublarmış. Sonralar bildim ki, «Çiyələk» sabununun iyi niyə mənə bu qədər doğma, bu qədər məhrəmmiş: sən demə körpəlikdə anam bizi həmişə «Çiyələk» sabunuyla yuyundurarmış... Sən demə uşaqlığının qoxusuymuş «Çiyələk» sabununun iyi. Bir qərib tabutdan əsəckmiş üzümə... Bəlkə bütün bunlarda da o cavan yolçunun yuxusuyla bağlı, o balaca oğlanın fikirləşmədən fırçasını qara rəngə batırdığı anla bağlı bir şey var...

* * *

Bahar köçdü qiblesinə - üzə çıxdı dağların çılpaqlığı. Öz səslərinin uçurumuna töküldü yarpaqlar – budaqların çılpaqlığı çıxdı üzə.

Kimik, hər nəyik – bu dünyada hərəməz bir həqiqətə pərdəyik. Bizdən sonra çıxacaq üzə taleyimizin dürlü sirləri. Təkcə o cavan, o gözəl yolçunun sifətinin ilan tüpürcəyindən eybəcər şəkllə düşdüyü, əlinin dünya malına çatdığı gündən sonra başına nələr gəldiyindən heç vaxt baş açma bilməyəcəyik...

* * *

İman gətirməli şeylər çoxdur dünyada.

Bizim günlərin söhbətidir. Bir qarı dünyadan köçünü sürüb gedəndə həndəvərinə yığışanlara deyir, gətirin əl-ayağıma xına qoyun. Bəs uşaqların atası davaya gedəndə əl-ayığı xınalı cavan bir gəlin idim. Mən onun yaddaşında yəqin heylə də qalmışam. İşdi, birdən kişi oralarda rastıma çıxsa mənə tanımaz. Gətirin, gətirin xınalayın əl-ayağımı...

O qarının son sözləri o cavan yolçunun daş yuxusunun qapısını döyə bilməzdi...

İman gətirməli şeylər çoxdur dünyada.

...Tavanda çiraq oynayır. Balaca otağımızın tavanında balalarımızın hay-küyündən hər gün çirağımız oynayır... Xoşbəxtidir!

Hələ yer üzündə qaldırığımız heç bir hay-küydən göy üzündə bir ulduz da oynamayıb.

Ulduzların xoşbəxtliyi ancaq sevgiyə tutulmuşların islaq kirpikləri uzunlu kəndirbazlıq etmələridir.

Hələ bir ulduzun belə xoşbəxtliyi bizim əlimizdə deyildir...

* * *

Goy damanda ulduz gedir. Yer damanda insan gedir. Könül damanda hamısı, göy də, yer də, insan da gedir. Könül dammasın, Allah...

Amma damırmış... Ömründə ilk dəfə gizlinə çəkilib Anasının Göz Yaşlarını çəkmək istəyən balaca bir oğlanın firçası ucundan daman rəng kimi damırmış.

* * *

Yolçu səsə oyanmışdı. Hələ sifətinin idbar günə düşdüyündən, ovcundakı ləldən, elə bil, xəbəri yoxuydu. Kimsə bar-bar bağırırdı:

- Qoymayın yeyir məni! Qoymayın yeyir məni əclaf!

Başını qaldırıb səsə sarı boylandı. Bir nəfər iri gövdəli, yarıçılpaq, boynunun, boğazının damarları şişmiş tüklü adam idi. Düz ona sarı yüyürdü. Ancaq o, yeddi yolun heç biriylə deyil, daşların, kolların arasıyla yüyürdü. Cavan yolçu dikəlib key-key bu əcaib adama baxırdı. Bu əcaib adamın arxasıca bir dəstə qolu zorlu fərraşın yüyürdüyünü görəndə, çökdü bayaqkı daşın üstünə.

- Yeyir məni əclaf, qoymayın!

O adam yıxıldı. Balaca, qurumuş bir nar ağacının altında yıxıldı. Və çapalaya-çapalaya damarları şişmiş boyun-boğazını dırnaqlarıyla cırmağa, tüklü sinəsini qarnını didib-tökməyə başladı. Aralıdan hər şey yaxşı görünürdü. Fərraşlar onu – o əcaib adamı dövrəyə alıb dayanmışdılar. Onların arasında orta yaşlı, saç-saqqalı tamam ağarmış, əynində fərraş paltarı olmayan bir kişi də vardı. Onun göstərişilə yığılanın ayaqlarından yapışib göyə qaldırmışdılar və başıaşağı silkələyirdilər. Saç-saqqalı tamam ağarmış həmin kişi o iri gövdəli əcaib adamın qarnından və belindən tutub var gücü ilə sıxırdı. Hər sıxanda da o əcaib adamın başıaşağı dayanmaqdan böyümüş gözlərinin soyulmuş soğan kimi acı-acı ağaran ağına qapqara qan yığılır, ağzından, burnundan gömgöy su tökülürdü.

- Silkələyin, silkələyin...

Bunu saç-çaqqalı tamam ağarmış o kişi deyirdi. Səsinin yumşaqlığından təbibə oxşayırdı.

- Silkələyin, silkələyin...

Əcaib adam qəribə bir səsle, hər halda öküz səsinə oxşar bir səsle böyürdü. O yumşaq səslə, saç-saqqalı tamam ağarmış kişi dizləri üstə çökdü, əlinin dörd barmağını əcaib adamın ağzına dürtdü və boğazının yolundan nəsə dartıb çıxartdı.

- Budur, bax, budur kafir! Gör nə boydadır...

Yaşıl bir kərtənkələ idi, təbibə oxşayan kişinin barmaqları arasında çapalayır.

- İlane ağı verən kərtənkələ!..

Tulladı. Düz yolçuya sarı. Kərtənkələ düz onun ayaqları altına düşdü. O dəqiqə də sivişib altında şahmar ilanının yatdığı, üstündə özündən xəbərsiz o cavan yolçunun oturduğu daşın altına girdi. Deyəsən elə o an gördülər ki, həmin daşın üstündə kimsə oturub.

Əcaib adamı rahat buraxmışdılar. Çiyinə bəzəkli bir əba atmışdılar. Görkəmindən abırlı bir adam olduğu, ixtiyar sahibi olduğu bilinirdi. O, dizləri üstə, o birilər isə ayaq üstə donub qalmışdılar. Hamısı cavan yolçuya baxırdı. Yaşıl kərtənkələnin hara qaçdığını, hara girdiyini, ümumiyyətlə, bayaqdan bəri nə baş vermişdisə sanki hamısını unutmuşdular.

- Bu bədbəxtin sifəti nə gündədir, İlahi...

Bunu hələ ağı başına gəlməmiş o əcaib adam pıçıldayırdı – ağzından, burnundan hələ də gömgöy çirkab süzülən o adam.

- Ay zavallı, sən dərdənin yoxdur. Qəssabına sarı gedirsən. Ancaq nahaq, çox nahaq qəssab olacaqsan sən də... Qarnı yırtılsın səni doğan arvadın...

Bunları dodaqları altında o yumşaq səslə, saç-saqqalı tamam ağarmış təbibə oxşayan kişi deyirdi.

- Allah, sən saxla! Bunu da gördük...

Bunları isə beş-on addımlığında heykəl kimi donub qalmış qəribə adamlara bax-baxa hələ də deyəsən özündən xəbəri olmayan o cavan yolçu pıçıldayırdı.

O, bizim qaraçuxamız idi...

* * *

Mən dünyaya gəlməmişdən on beş il qabaq, davanın ağır çağlarında qonşuluğumuzda böyük bir külfətin sonbeşik körpəsi can üstəymiş. O körpə ki, bülbül balası kimi bir neçə dəfə ağzını açıb-yumandan sonra öləcəkmiş, davada olan atası heç onun üzünü də görməyibmiş. Körpə ölür. Nənəsi oxşaya-oxşaya sonbeşik qızın meyidini yuyur. Körpəni kəfənləməyə evdə münasib bir şey tapılır. Bu kasıb daxmada nəyə əl atırlarsa köhnə olur, yamaqlı olur. Evin dünya görmüş qocası – körpənin babası divardan sazı götürüb köynəyini çıxardır. Körpə o qədər sısqa, o qədər cılız olur ki, sazın köynəyini kəfən yerinə geyindirilər ona. Balaca bülbülü sazın köynəyində tapşırırlar torpağa...

* * *

...Bülbül öləndə sazın köynəyində basdırın ...

* * *

...Qəbiristanlıqlar hər yerdə yamaqlı bir yetim köynəyinə oxşayır...

* * *

...Gedirdi. Yeddi yolun heç biriylə deyil, o qəribə adamların sevinə-sevinə, biri-biriylə lağ eləyə-eləyə qayıtdıqları daşlı, kollu yamacla üzəşəği enirdi. Hər şey yadından çıxmışdı. Hara getdiyindən niyə getdiyindən xəbəri yoxuydu. Töyşüyə-töyşüyə ürəyi ağzından çıxa-çıxa yorturdu. Hərdən əyilərək heyran-heyran ovcundakına baxırdı...

* * *

Dünyada o daşın altındakı şahmar ilandan xoşbəxt canlı yoxuydu – o daşın altında yaşıl kərtənkələylə dodaq-dodağa verib özünü unutmuş o şahmar ilandan...

1988